

Установа адукацыі
“Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”
Інстытут павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў

**МЕТАДЫЧНЫЯ РЕКАМЕНДАЦЫІ
ПА ВУЧЭБНАЙ ДЫСЦЫПЛІНЕ
“АСНОВЫ АХОВЫ ПРАЦЫ”
спецыяльнасці перападрыхтоўкі
2-23 02 71 Бібліятэказнаўства і бібліяграфія**

Складальнік:

Сцепанцоў А.І., прафесар кафедры культуралогіі і псіхалага-педагагічных дысцыплін Інстытута павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў установы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”, кандыдат культуралогіі, дацэнт

Разгледжаны і рэкамендаваны да зацвярджэння:

*Кафедрай культуралогіі і псіхалага-педагагічных дысцыплін
(пратакол ад 07.09.2022 № 36);*

*Саветам Інстытута павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў
(пратакол ад 22.09.2022 № 8).*

ЗМЕСТ

1	ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА.....	4
2	ТЭАРЭТЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ.....	6
	Канспект лекцый.....	6
3	ПРАКТЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ.....	42
	Пытанні да практычных заняткаў.....	42
4	РАЗДЗЕЛ КАНТРОЛЮ ВЕДАЎ.....	43
4.1	Пытанні для бягучай атэстацыі слухачоў	43
4.2	Заданні для самастойнай работы.....	47
4.3	Падрыхтоўка да кантрольнай работы.....	48
5	ДАПАМОЖНЫ РАЗДЗЕЛ.....	49
5.1	Вучэбная праграма.....	49
5.2	Асноўная літаратура.....	63
5.3	Дадатковая літаратура.....	63

1 ТЛУМАЧАЛЬНАЯ ЗАПІСКА

Прадстаўленыя метадычныя рэкамендацыі па дысцыпліне “Асновы аховы працы” прадугледжваюць рэалізацыю патрабаванняў, якія ўстаноўлены Адукацыйным стандартам перападрыхтоўкі кіруючых работнікаў і спецыялістаў па спецыяльнасці 2-23 02 71 “Бібліятэказнаўства і бібліяграфія”, зацверджаным пастановай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 28.09.2020 № 259.

Дысцыпліна разлічана на 12 вучэбных гадзін, якія ўключаюць 8 вучэбных гадзін аўдыторных заняткаў (2 вучэбныя гадзіны лекцыя, 6 вучэбных гадзін практычных заняткаў); 4 вучэбныя гадзіны самастойнай работы.

Дысцыпліна “Асновы аховы працы” адносіцца да кампанента тыпавога вучэбнага плана “Гуманітарныя і сацыяльна-эканамічныя дысцыпліны” і вывучаецца ва ўзаемасувязі з дысцыплінай “Асновы ідэалогіі беларускай дзяржавы”.

Комплекс знаёміць слухачоў з асноўнымі палажэннямі заканадаўства аб працы і ахове працы. Здароўе работнікаў, бяспечныя ўмовы працы, адсутнасць вытворчага траўматызму і прафесійных захворванняў складаюць адну з галоўных задач дзяржавы ў сацыяльнай сферы. Адным з важных шляхоў далейшага зніжэння вытворчага траўматызму і прафесійных захворванняў з’яўляецца павышэнне якасці і эфектыўнасці вывучэння пытанняў па ахове працы. Навучанне і праверка ведаў па пытаннях аховы працы з’яўляюцца найважнейшым элементам сістэмы мер па папярэджанню аварый, траўматызму на вытворчасці, забеспячэнню канстытуцыйнага права грамадзян на здароўе і бяспечныя ўмовы працы.

Мэта метадычных рэкамендацый: аказанне дапамогі ў вывучэнні слухачамі пытанняў па ахове працы, фарміраванні ў спецыялістаў неабходных ведаў па арганізацыі аховы працы.

Задачы:

азнаёміць з асноўнымі відамі дзейнасці прававога, арганізацыйнага, тэхнічнага і санітарна-гігіенічнага характару, накіраванымі на забеспячэнне бяспечных умоў працы;

удасканаліць веды па асновах пажарнай бяспекі і электрабяспекі пры рабоце з вылічальнай тэхнікай;

аднавіць уменні па аказанню першай дапамогі пацярпелым у выніку няшчасных выпадкаў.

Метады навучання: тлумачальна-ілюстрацыйныя, інфармацыйна-рэцэптыўныя (апавяданне, тлумачэнне, дэманстрацыя відэаматэрыялаў і г.д.), праблемнага выкладання матэрыялу, рэпрадуктыўнага і прадуктыўнага тыпу, часткова-пошукавыя, творчыя.

Адукацыйны працэс па дысцыпліне ў якасці сродкаў навучання прадугледжвае выкарыстанне прэзентацый, відэа- і аўдыязапісаў, відэаролікаў.

Сродкі навучання: заканадаўчыя акты, нарматыўныя крыніцы, падручнікі і вучэбныя дапаможнікі, дыдактычныя дапаможнікі, тэхнічнае абсталяванне.

Асноўныя патрабаванні да вынікаў вучэбнай дзейнасці слухачоў.

У выніку асваення дысцыпліны ў слухачоў павінны быць сфарміраваны сацыяльна-асобасныя, акадэмічныя і прафесійныя кампетэнцыі.

Патрабаванні да фарміравання сацыяльна-асобасных кампетэнцый.

Слухачы павінны:

ведаць асновы дзяржаўнай палітыкі ў сферы аховы працы;

ведаць асноўныя патрабаванні па ахове працы;

умець аказваць першую дапамогу пацярпелым у выніку няшчасных выпадкаў;

Патрабаванні да фарміравання акадэмічных кампетэнцый:

ведаць патрабаванні бяспекі на працоўным месцы, арганізаваць працу па ахове працы ў структурных падраздзяленнях;

ведаць асновы пажарнай бяспекі і электрбяспекі пры працы з вылічальнай тэхнікай.

Патрабаванні да фарміравання прафесійных кампетэнцый.

Слухачы павінны:

умець адаптавацца ў сучасным асяроддзі;

валодаць практычнымі навыкамі выкарыстання нарматыўных прававых актаў па ахове працы;

валодаць навыкамі аказання першай дапамогі пацярпеламу ў выніку няшчаснага выпадка;

Дыягностыка вынікаў навучання ажыццяўляецца ў ходзе правядзення ўсіх відаў заняткаў і бягучай атэстацыі па дысцыпліне ў форме заліку.

прафесійныя кампетэнцыі:

валодаць практычнымі навыкамі выкарыстання нарматыўных прававых актаў па ахове працы;

валодаць навыкамі аказаць першую дапамогу пацярпелым у выніку няшчасных выпадкаў;

2 ТЭАРЭТЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ

Канспект лекцый

Раздзел 1 Асноўныя акты заканадаўства ў галіне аховы працы

Тэма 1.1 Асноўныя палажэнні працоўнага права

Ахова працы – сістэма забеспячэння бяспекі жыцця і здароўя работнікаў у працэсе працоўнай дзейнасці, якая ўключае прававыя, сацыяльна-эканамічныя, арганізацыйныя, тэхнічныя, псіхафізіялагічныя, санітарна-гігіенічныя, лячэбна-прафілактычныя, рэабілітацыйныя і іншыя мерапрыемствы і сродкі.

Патрабаванні па ахове працы – нарматыўныя прадпісанні, накіраваныя на захаванне жыцця, здароўя і працаздольнасці, якія рэалізуюцца ў працэсе працоўнай дзейнасці, змяшчаюцца ў нарматыўных прававых актах, у тым ліку тэхнічных нарматыўных прававых актах.

Бяспечныя ўмовы працы – умовы працы, пры якіх выключана ўздзеянне на працуючых шкодных і (або) небяспечных вытворчых фактараў альбо ўзроўні іх уздзеяння на працуючых не перавышаюцца ўстаноўленыя нарматывы.

Умовы працы – сукупнасць фактараў вытворчага асяроддзя, цяжкасці і напружанасці працоўнага працэсу, якія ўздзейнічаюць на працаздольнасць і здароўе чалавека ў працэсе працоўнай дзейнасці.

Небяспека – крыніца або сітуацыя з магчымасцю нанясення шкоды жыццю або здароўю працуючага.

Працуючыя – фізічныя асобы, якія працуюць па працоўных дагаворах (далей – работнікі); фізічныя асобы, якія працуюць па грамадзянска-правовых дагаворах, прадметам якіх з'яўляюцца выкананне работ (аказанне паслуг) і стварэнне аб'ектаў інтэлектуальнай уласнасці (далей – грамадзянска-правовы дагавор), а таксама на аснове членства (удзелу) у арганізацыях любых арганізацыйна-правовых формаў; фізічныя асобы, якія з'яўляюцца кіраўнікамі і членамі сялянскіх (фермерскіх) гаспадарак, якія навучаюцца ва ўстановах адукацыі і прыцягваюцца да работ у арганізацыях у перыяд праходжання практыкі, вытворчага навучання, стажыроўкі, клінічнымі ардынатарамі; вайскоўцы Узброеных Сіл Рэспублікі Беларусь, іншых войскаў і воінскіх фарміраванняў, якія прыцягваюцца ў адпаведнасці з заканадаўствам да выканання работ (аказання паслуг) і выканання іншых абавязкаў, не абумоўленых ваеннай службай; фізічныя асобы, якія прыцягваюцца ў адпаведнасці з заканадаўствам да выканання работ, для ліквідацыі надзвычайных сітуацый прыроднага і тэхнагеннага характару;

Працадаўцы – юрыдычныя асобы, іх адасобленыя падраздзяленні, якія маюць уліковы нумар плацельшчыка; індывідуальныя прадпрымальнікі, якія прадстаўляюць працу грамадзянам па працоўных дагаворах, грамадзянска-правовых дагаворах; фізічныя асобы, якія прадстаўляюць працу

грамадзянам па працоўных дагаворах; юрыдычныя асобы, якія прадстаўляюць працу на аснове членства (удзелу) у арганізацыях любых арганізацыйна-прававых формаў, а таксама юрыдычныя асобы, якія прыцягваюць грамадзян да выканання работ (аказанні паслуг) у парадку і на ўмовах, устаноўленых заканадаўствам.

Найважнейшы сацыяльны эффект ад рэалізацыі мер па ахове працы – гэта захаванне жыцця і здароўя працуючых, скарачэнне няшчасных выпадкаў і захворванняў на вытворчасці.

Здаровыя і бяспечныя ўмовы працы садзейнічаюць павышэнню прадукцыйнасці, задаволенасці работнікаў сваёй працай, стварэнню добрага псіхалагічнага клімату ў працоўных калектывах, што вядзе да зніжэння цяжучасці кадраў, стварэння стабільных працоўных калектываў.

Недахопы ў рабоце па ахове працы абумоўліваюць значныя эканамічныя страты. Захворванне і траўматызм работнікаў, выдаткі на кампенсацыі за працу ў неспрыяльных умовах працы прыводзяць да пагаршэння эканамічных вынікаў работы прадпрыемства.

Акрамя гэтага, няшчасныя выпадкі, як правіла, вядуць да парушэння вытворчага цыклу, пры прыпынку або змене тэхналагічных працэсаў, а часцей да пашкоджання абсталявання, машын і механізмаў.

Асноўнымі прычынамі траўматызму з цяжкім зыходам з'яўляюцца:

- недавальняючае ўтрыманне і арганізацыя працоўных месцаў;
- нізкі ўзровень тэхнічнай аснашчанасці вытворчасцей;
- эксплуатацыя няспраўных машын, механізмаў і абсталявання, якія не адпавядаюць патрабаванням бяспекі;
- недастатковая забяспечанасць і нізкая эфектыўнасць сродкаў калектыўнай (СЗК) і індывідуальнай (СІЗ) абароны;
- парушэнне пацярпелым працоўнай і вытворчай дысцыпліны, нарматыўных прававых актаў па ахове працы;
- недастатковае веданне персаналам патрабаванняў бяспекі выканання работ;
- нізкі ўзровень падрыхтоўкі кадраў па ахове працы;
- некампетэнтнае вырашэнне пытанняў аховы працы кіраўнікамі прадпрыемстваў;
- невыкананне кіраўнікамі і спецыялістамі абавязкаў па ахове працы і інш.

Мэта дзяржаўнай палітыкі ў вобласці аховы працы – захаванне жыцця і здароўя грамадзян у працэсе працоўнай дзейнасці. Дзяржаўнае кіраванне аховай працы – дзейнасць суб'ектаў дзяржаўнага кіравання аховай працы, накіраваная на рэалізацыю канстытуцыйных правоў грамадзян на здаровыя і бяспечныя ўмовы працы.

Дзяржаўнае кіраванне ў галіне аховы працы ажыццяўляюць:

- Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь;
- Урад Рэспублікі Беларусь;

- рэспубліканскія органы дзяржаўнага кіравання і іншыя дзяржаўныя арганізацыі, падпарадкаваныя Ураду Рэспублікі Беларусь;
- мясцовыя выканаўчыя і распарадчыя органы ў межах сваёй кампетэнцыі.

Для дасягнення мэты дзяржаўнага кіравання аховай працы неабходна рашэнне наступных задач:

- удакладненне функцый і адказнасці суб'ектаў дзяржаўнага кіравання аховай працы;
- узмацненне прафілактычнай накіраванасці рашэнняў суб'ектаў дзяржаўнага кіравання аховай працы на ўсіх узроўнях;
- удасканаленне дзяржаўнага кіравання аховай працы, укараненне эканамічных механізмаў і метадаў прагназавання ў гэтай сферы;
- сертыфікацыя сістэм кіравання аховай працы ў арганізацыях;
- уключэнне сістэмы кіравання аховай працы ў агульную сістэму кіравання вытворчасцю;
- удасканаленне нарматыўнага прававога забеспячэння аховы працы.

Асноўнымі напрамкамі дзяржаўнай палітыкі ў вобласці аховы працы з'яўляюцца:

- 1) прыярытэт захавання жыцця і здароўя працуючых;
- 2) адказнасць працадаўцы за стварэнне здаровых і бяспечных умоў працы;
- 3) комплекснае рашэнне задач аховы працы на аснове рэспубліканскіх, галіновых і тэрытарыяльных мэтавых праграм па паляпшэнню ўмоў і аховы працы з улікам іншых кірункаў эканамічнай і сацыяльнай палітыкі, дасягненняў у галіне навукі і тэхнікі;
- 4) сацыяльная абарона працуючых, пакрыццё шкоды асобам, якія пацярпелі пры няшчасных выпадках на вытворчасці, і (або) асобам, якія атрымалі прафесійныя захворванні;
- 5) устанавленне адзіных патрабаванняў па ахове працы для ўсіх працадаўцаў;
- 6) выкарыстанне эканамічных метадаў кіравання аховай працы, удзелу дзяржавы ў фінансаванні мерапрыемстваў па паляпшэнню ўмоў і аховы працы;
- 7) інфармаванне грамадзян, навучанне працуючых па пытаннях аховы працы;
- 8) узаемадзеянне рэспубліканскіх органаў дзяржаўнага кіравання і іншых дзяржаўных арганізацый, падпарадкаваных Ураду Рэспублікі Беларусь, мясцовых выканаўчых і распарадчых органаў, органаў, упаўнаважаных на ажыццяўленне кантролю (нагляду), прафесійных саюзаў (далей – прафсаюзы), працадаўцаў;
- 9) супрацоўніцтва паміж працадаўцамі і працуючымі;
- 10) выкарыстанне міжнароднага вопыту арганізацыі працы па паляпшэнню ўмоў і павышэнню бяспекі працы.

Адпаведна арт.17 “Абавязкі працадаўцы па забеспячэнню аховы працы” Закона Рэспублікі Беларусь “Аб ахове працы” (з змен. і дап.) працадаўца абавязаны:

- гарантаваць бяспеку пры эксплуатацыі тэрыторыі, будынкаў (памяшканняў), збудаванняў, абсталявання, вядзенні тэхналагічных працэсаў і ўжыванні ў вытворчасці матэрыялаў, хімічных рэчываў, а таксама кантроль за выкарыстаннем і правільным ужываннем сродкаў індывідуальнай абароны і сродкаў калектыўнай абароны. Калі тэрыторыя, будынак (памяшканне), збудаванне або абсталяванне выкарыстоўваюцца некалькімі працадаўцамі, то абавязкі па забеспячэнню патрабаванняў па ахове працы выконваюцца імі сумесна на падставе пісьмовага пагаднення;

- прадастаўляць пры неабходнасці месца для выканання работ (аказання паслуг) і стварэння аб'ектаў інтэлектуальнай уласнасці па грамадзянска-прававым дагаворы, якія адпавядаюць патрабаванням па ахове працы;

- прымаць меры па прадухіленню аварыйных сітуацый, захаванню жыцця і здароўя працуючых пры ўзнікненні такіх сітуацый, аказанні пацярпелым пры няшчасных выпадках на вытворчасці неабходнай дапамогі, іх дастаўцы ў арганізацыю аховы здароўя;

- ажыццяўляць навучанне, стажыроўку, інструктаж і праверку ведаў працуючых па пытаннях аховы працы;

- інфармаваць працуючых аб стане ўмоў і аховы працы на працоўным месцы, існуючай рызыцы пашкоджання здароўя і належычых сродках індывідуальнай аховы, кампенсацыях па ўмовах працы;

- забяспечваць у парадку, устаноўленым заканадаўствам, расследаванне і ўлік няшчасных выпадкаў на вытворчасці, прафесійных захворванняў, тэхнічнае расследаванне прычын аварый, інцыдэнтаў на небяспечных вытворчых аб'ектах, распрацоўку і рэалізацыю мер па іх прафілактыцы і папярэджанні;

- ажыццяўляць абавязковае страхаванне працуючых ад няшчасных выпадкаў на вытворчасці і прафесійных захворванняў у адпаведнасці з заканадаўствам;

- забяспечваць допуск службовых асоб кантралюючых (наглядных) органаў, упаўнаважаных на правядзенне праверак выканання заканадаўства аб ахове працы (далей – правяраючыя), да праверкі і прадастаўляць неабходныя для праверкі дакументы, а таксама дапускаць правяраючых для абследавання тэрыторый і памяшканняў, транспартных сродкаў і іншых аб'ектаў, якія выкарыстоўваюцца для ажыццяўлення дзейнасці;

- не дапускаць да працы, адхіляць ад работы ў адпаведны дзень (змену), не дапускаць да выканання работ (аказання паслуг), адхіляць ад выканання работ (аказання паслуг) працуючага, які з'явіўся на рабоце ў стане алкагольнага, наркатычнага або таксічнага ап'янення, а таксама ў стане, звязаным з хваробай, які перашкаджае выкананню работ (аказанню паслуг);

– кампенсаваць шкоду, прычыненую жыццю і здароўю працуючых, у адпаведнасці з заканадаўствам;

– не перашкаджаць працуючым у рэалізацыі іх права на ахову працы;

– выконваць іншыя абавязкі, прадугледжаныя заканадаўствам аб ахове працы.

Наймальнік, акрамя абавязкаў, названых у частцы першай гэтага артыкула, нясе абавязкі:

– па забеспячэнню на кожным працоўным месцы ўмоў працы, якія адпавядаюць патрабаванням па ахове працы;

– забеспячэнню рэжыму працы і адпачынку работнікаў, устаноўленага заканадаўствам, калектыўным дагаворам, пагадненнем, працоўным дагаворам;

– прадастаўленню работнікам, занятым на работах са шкоднымі і (або) небяспечнымі ўмовамі працы, а таксама на работах, звязаных з забруджваннем і (або) выконваемых у неспрыяльных тэмпературных умовах, неабходных сродкаў у адпаведнасці з усталяванымі нормаў;

– ажыццяўленню кантролю за выкананнем заканадаўства аб ахове працы работнікамі;

– недапушчэнні да працы, адхілення ад работы ў адпаведны дзень (змену) работніка, які не прайшоў інструктаж, стажыроўку і праверку ведаў па пытаннях аховы працы, які не выкарыстоўвае сродкі індывідуальнай абароны, які не прайшоў медыцынскі агляд, у выпадках і парадку, прадугледжаных заканадаўствам;

– прыняцця лакальных нарматыўных прававых актаў, якія змяшчаюць патрабаванні па ахове працы;

– забеспячэнні правядзення атэстацыі рабочых месцаў па ўмовах працы, пашпартызацыі санітарна-тэхнічнага стану умоў і аховы працы;

– ажыццяўленню кантролю за ўзроўнямі і канцэнтрацыямі шкодных вытворчых фактараў;

– распрацоўцы, укараненню і падтрыманню функцыянавання сістэмы кіравання аховай працы, якая забяспечвае ідэнтыфікацыю небяспекі, ацэнку прафесійных рызык, вызначэнне мер кіравання прафесійнымі рызыкамі і аналіз іх выніковасці, распрацоўцы і рэалізацыі мерапрыемстваў па паляпшэнню ўмоў і аховы працы;

– прапагандзе і ўкараненню перадавога вопыту бяспечных метадаў і прыемаў працы і супрацоўніцтва з работнікамі, іх паўнамоцнымі прадстаўнікамі ў галіне аховы працы;

– арганізацыі ў адпаведнасці з усталяванымі нормаў санітарна-бытавога забеспячэння, медыцынскага абслугоўвання работнікаў;

– арганізацыі правядзення абавязковых папярэдніх (пры паступленні на працу), перыядычных (на працягу працоўнай дзейнасці) і перадсменных (перад пачаткам працы, змены) медыцынскіх аглядаў альбо агляду некаторых катэгорый работнікаў на прадмет знаходжання ў стане алкагольнага,

наркатычнага або таксічнага ап'янення, а таксама пазачарговых медыцынскіх аглядаў работнікаў пры пагаршэнні стану іх здароўя;

– выдзяленню ў неабходных аб'ёмах фінансавых сродкаў, абсталявання і матэрыялаў для ажыццяўлення мерапрыемстваў па паляпшэнню ўмоў і аховы працы, прадугледжаных калектыўным дагаворам, пагадненнямі, планами мерапрыемстваў па паляпшэнню ўмоў і аховы працы;

– прызначэнню службовых асоб, адказных за арганізацыю аховы працы ў арганізацыі і структурных падраздзяленнях.

Працадаўца абавязаны ўключаць у грамадзянска-прававы дагавор прадугледжаныя заканадаўствам абавязацельствы бакоў па гарантаванню бяспечных умоў працы.

Адпаведна арт. 11 “Права працуючага на ахову працы” Закона Рэспублікі Беларусь “Аб ахове працы” працуючы мае права:

– на атрыманне ад працадаўцы дакладнай інфармацыі аб стане ўмоў і аховы працы на працоўным месцы, а таксама аб сродках абароны ад уздзеяння шкодных і (або) небяспечных вытворчых фактараў;

– навучанне бяспечным метадам і прыёмам працы, правядзенне інструктажу па пытаннях аховы працы;

– асабісты ўдзел ці ўдзел праз свайго прадстаўніка ў разглядзе пытанняў, звязаных з забеспячэннем бяспечных умоваў працы, правядзенні органамі, упаўнаважанымі на ажыццяўленне кантролю (нагляду), ва ўстаноўленым парадку праверак выканання заканадаўства аб ахове працы на яго працоўным месцы, расследаванні няшчаснага выпадку на вытворчасці і (або) прафесійнага захворвання.

Працоўны, акрамя правоў, названых у частцы першай гэтага артыкула, мае права:

– на працоўнае месца, якое адпавядае патрабаванням па ахове працы;

– забеспячэнне неабходнымі сродкамі індывідуальнай абароны, сродкамі калектыўнай абароны, санітарна-бытавымі памяшканнямі, абсталяванымі неабходнымі прыладамі і сродкамі;

– адмову ад выканання даручанай працы ў выпадку ўзнікнення непасрэднай небяспекі для жыцця і здароўя да ліквідацыі гэтай небяспекі, а таксама пры непрадастаўленні яму сродкаў індывідуальнай абароны, якія непасрэдна забяспечваюць бяспеку працы. Пры адмове ад выканання даручанай работы па ўказаных падставах работнік абавязаны неадкладна пісьмова паведаміць працадаўцу, які прадастаўляе працу грамадзянам па працоўных дагаворах (далей – наймальнік), альбо ўпаўнаважанай службовай асобе наймальніка аб матывах такой адмовы падпарадкоўвацца правілам унутранага працоўнага распарадку.

Працоўны па грамадзянска-прававым дагаворы на тэрыторыі працадаўцы і дзеючы пад кантролем працадаўцы за бяспечным вядзеннем работ (аказаннем паслуг) альбо дзеючы пад кантролем працадаўцы за бяспечным вядзеннем работ (аказаннем паслуг) па-за тэрыторыяй працадаўцы мае права адмовіцца ад выканання грамадзянска-прававога

дагавора поўнасьцю або часткова ў выпадку, калі працадаўцам не створаны або неналежным чынам створаны бяспечныя ўмовы для выканання работ (аказання паслуг), прадугледжаныя грамадзянска-прававым дагаворам.

Гарантыя права працуючых па грамадзянска-прававых дагаворах на ахову працы вызначаюцца ў гэтых дагаворах у адпаведнасці з заканадаўствам.

Гарантыя права на ахову працы іншых катэгорый працуючых вызначаюцца ў адпаведнасці з заканадаўствам.

Адпаведна арт. 19 “Абавязкі працуючага ў галіне аховы працы” Закона Рэспублікі Беларусь “Аб ахове працы” працуючы абавязаны:

- выконваць патрабаванні па ахове працы, а таксама правілы паводзін на тэрыторыі арганізацыі, у вытворчых, дапаможных і бытавых памяшканнях;

- выкарыстоўваць і правільна ўжываць сродкі індывідуальнай абароны і сродкі калектыўнай абароны;

- праходзіць медыцынскія агляды, навучанне, стажыроўку, інструктаж і праверку ведаў па пытаннях аховы працы ва ўстаноўленым заканадаўствам парадку;

- клапаціцца аб асабістай бяспецы і асабістым здароўі, а таксама пра бяспеку навакольных у працэсе выканання работ або падчас знаходжання на тэрыторыі арганізацыі;

- неадкладна паведамляць працадаўцу аб любой сітуацыі, якая пагражае жыццю або здароўю працуючых і навакольных, няшчасным выпадку, які адбыўся на вытворчасці, аказваць садзейнічанне працадаўцу ў прыняцці мер па аказанні неабходнай дапамогі пацярпелым і дастаўцы іх у арганізацыю аховы здароўя;

- выконваць іншыя абавязкі аб ахове працы, прадугледжаныя заканадаўствам.

Работнік акрамя абавязкаў, названых у частцы першай гэтага артыкула, нясе абавязкі:

- па выкананню норм і абязацельстваў па ахове працы, прадугледжаных калектыўным дагаворам, пагадненнем, працоўным дагаворам, правіламі ўнутранага працоўнага распарадку, функцыянальнымі (службовымі) абавязкамі;

- у выпадку адсутнасці сродкаў індывідуальнай абароны па неадкладнаму паведамленню аб гэтым непасрэднага кіраўніка або іншага ўпаўнаважанага службовай асобы наймальніка;

- па аказанню садзейнічання і супрацоўніцтва з наймальнікам у справе забеспячэння здаровых і бяспечных умоў працы, неадкладнага паведамлення свайго непасрэднага кіраўніка або іншага ўпаўнаважанага службовай асобы наймальніка аб няспраўнасці абсталявання, інструмента, прыстасаванняў, транспартных сродкаў, сродкаў абароны, пра пагаршэнне стану свайго здароўя.

У прыватнасці, ажыццяўляць кантрольную (наглядную) дзейнасць па пытаннях аховы працы, бяспечнай эксплуатацыі аб'ектаў павышанай небяспекі, умоў і гігіены працы, бяспекі дарожнага руху прадастаўлена наступным дзяржаўным органам кіравання:

1) Міністэрства па надзвычайных сітуацыях (Дэпартамент па наглядзе за бяспечным вядзеннем работ у прамысловасці), Дэпартамент па ядзернай і радыяцыйнай бяспецы):

– дзяржаўны пажарны нагляд, нагляд за выкананнем заканадаўства пры ажыццяўленні дзейнасці па забеспячэнню пажарнай бяспекі;

– дзяржаўны нагляд у галіне прамысловай бяспекі, бяспекі перавозкі небяспечных грузаў, за бяспечным вядзеннем работ, звязаных з карыстаннем нетрамі;

– кантроль за выкананнем заканадаўства ў галіне аховы і рацыянальнага выкарыстання нетраў;

– дзяржаўны нагляд у галіне забеспячэння ядзернай і радыяцыйнай бяспекі;

– кантроль за выкананнем заканадаўства ў галіне забеспячэння ядзернай і радыяцыйнай бяспекі;

2) Міністэрства працы і сацыяльнай абароны (Дэпартамент дзяржаўнай інспекцыі працы, органы дзяржаўнай экспертызы ўмоў працы):

– нагляд за выкананнем заканадаўства аб працы і аб ахове працы;

– кантроль за выкананнем заканадаўства аб працы і пенсійным забеспячэнні, па пытаннях прадастаўлення кампенсацый работнікам за працу са шкоднымі і (або) небяспечнымі ўмовамі працы;

3) Міністэрства аховы здароўя (органы і ўстановы, якія ажыццяўляюць дзяржаўны санітарны нагляд):

– ажыццяўленне дзяржаўнага санітарнага нагляду за выкананнем суб'ектамі санітарна-эпідэміялагічнага заканадаўства;

4) Міністэрства прыродных рэсурсаў і аховы навакольнага асяроддзя:

– кантроль у галіне аховы навакольнага асяроддзя, рацыянальнага выкарыстання прыродных рэсурсаў, экалагічнай сертыфікацыі, экалагічнага аўдыту;

5) Міністэрства сельскай гаспадаркі і харчавання:

– кантроль за выкананнем правілаў тэхнічнай эксплуатацыі трактароў, прычэпаў і паўпрычэпаў да іх, меліярацыйных дарожнабудаўнічых і сельскагаспадарчых машын і абсталявання;

6) Міністэрства ўнутраных спраў:

– кантроль і нагляд у галіне забеспячэння бяспекі дарожнага руху;

7) Міністэрства энергетыкі (органы дзяржаўнага энергетычнага і газавага нагляду):

– дзяржаўны энергетычны і газавы нагляд у дачыненні да правяраемых суб'ектаў-спажыўцоў электрычнай і цеплавой энергіі, газу, энерга – і газабеспячальных арганізацый;

8) Міністэрства транспарту і камунікацый (Дэпартамент па авіяцыі, Дзяржаўная ўстанова “Беларуская інспекцыя рачнога суднаходства”, Транспартная інспекцыя Міністэрства транспарту і камунікацый, Дзяржаўная інспекцыя па маламерных суднах):

- кантроль выканання заканадаўства ў галіне забеспячэння бяспекі транспартнай дзейнасці;

- кантроль за дзейнасцю ў галіне грамадзянскай авіяцыі ў частцы забеспячэння бяспекі палётаў і авіяцыйнай бяспекі;

- кантроль за бяспекай суднаходства на ўнутраных водных шляхах;

- кантроль за выкананнем вытворцамі транспартных работ і паслуг заканадаўства аб транспартнай дзейнасці, патрабаванняў бяспекі і экалагічных патрабаванняў пры эксплуатацыі транспарту, выкананні перавозак па тэрыторыі Рэспублікі Беларусь (кантроль за ажыццяўленнем транспартнай дзейнасці);

- кантроль за арганізацыяй забеспячэння бяспекі транспартнай дзейнасці, авіяцыйнай бяспекі і бяспекі палётаў;

- кантроль ва ўстаноўленым парадку за бяпекай суднаходства маламерных судоў, гідрацыклаў, судоў з падвеснымі рухавікамі;

9) Дзяржаўны камітэт па стандартызацыі (Дэпартамент кантролю і нагляду за будаўніцтвам):

- дзяржаўны нагляд за захаваннем патрабаванняў тэхнічных нарматыўных прававых актаў;

- кантроль і нагляд за выкананнем патрабаванняў нарматыўных прававых актаў і тэхнічных нарматыўных прававых актаў у галіне абавязковага пацвярджэння адпаведнасці пры рэалізацыі прадукцыі і паслуг, якія падлягаюць абавязковаму пацвярджэнню адпаведнасці, а таксама сертыфікацыі персаналу;

- кантроль за выкананнем патрабаванняў тэхнічных нарматыўных прававых актаў пры будаўніцтве, зацверджанай праектнай дакументацыі пры выкананні будаўніча-мантажных работ, а таксама за адпаведнасцю выкарыстоўваемых пры будаўніцтве матэрыялаў, вырабаў і канструкцый праектным рашэнням і сертыфікатам для забеспячэння эксплуатацыйнай надзейнасці бяспекі.

Службовыя асобы органаў, упаўнаважаных на ажыццяўленне кантрольнай (нагляднай) дзейнасці, маюць права:

- ажыццяўляць ва ўстаноўленым парадку праверкі выканання заканадаўства аб ахове працы, атрымліваць ад наймальнікаў і службовых асоб, у тым ліку ў пісьмовым выглядзе, неабходныя дакументы, тлумачэнні, інфармацыю па гэтых пытаннях;

- выдаваць ва ўстаноўленых выпадках службовым асобам абавязковыя для выканання патрабаванні (прадпісанні) па ліквідацыі парушэнняў заканадаўства аб ахове працы;

- прыпыняць працу прадпрыемстваў, цэхаў, вытворчых участкаў, іншых структурных падраздзяленняў прадпрыемства, эксплуатацыю станкоў,

машын, іншага абсталявання, транспартных сродкаў, забараняць правядзенне работ, прымяненне матэрыялаў і хімічных рэчываў, калі такая вытворчая дзейнасць ажыццяўляецца з парушэннем патрабаванняў па ахове працы, якія ствараюць пагрозу жыццю і здароўю працуючых;

– накладаць на службовых асоб, а ў выпадках, прадугледжаных заканадаўствам, і на наймальнікаў штрафы за парушэнні заканадаўчых і іншых нарматыўных прававых актаў па ахове працы;

– у неабходных выпадках накіроўваць ва ўстаноўленым парадку ўяўленні аб неадпаведнасці службовых асоб займаемай пасады, перадаваць матэрыялы органам пракуратуры для прыцягнення асоб, якія парушаюць заканадаўства аб ахове працы, да крымінальнай адказнасці.

Рашэнні службовых асоб органаў, упаўнаважаных на ажыццяўленне кантрольнай (нагляднай) дзейнасці, прынятыя ў межах прадастаўленых ім паўнамоцтваў, з'яўляюцца абавязковымі для выканання.

Абскарджанне названых рашэнняў ажыццяўляецца ў адпаведнасці з заканадаўствам.

Дзяржаўны кантроль за выкананнем заканадаўства аб ахове працы ажыццяўляюць таксама рэспубліканскія органы дзяржаўнага кіравання, іншыя дзяржаўныя арганізацыі, падпарадкаваныя Ураду Рэспублікі Беларусь, у падпарадкаваных ім арганізацыях, а мясцовыя выканаўчыя і гаспадарчыя органы – у арганізацыях, размешчаных на падведамнай ім тэрыторыі.

Выбары ўпаўнаважаных асоб па ахове працы работнікаў арганізацыі праводзяцца на агульным сходзе (канферэнцыі) работнікаў арганізацыі на тэрмін ад двух да пяці гадоў, пры гэтым вызначаецца іх колькасць. Упаўнаважаныя асобы па ахове працы работнікаў арганізацыі ажыццяўляюць грамадскі кантроль за выкананнем заканадаўства аб ахове працы ў парадку, які вызначаецца Міністэрствам працы і сацыяльнай абароны Рэспублікі Беларусь.

За парушэнне заканадаўчых і іншых нарматыўных і прававых актаў па ахове працы наймальнікі і работнікі нясуць устаноўленую заканадаўствам і калектыўнымі дамовамі адказнасць.

За парушэнне заканадаўства аб ахове працы прадугледжаны наступныя віды адказнасці:

- 1) дысцыплінарная;
- 2) адміністрацыйная;
- 3) матэрыяльная;
- 4) санкцыі да юрыдычных асоб;
- 5) крымінальная.

Тэма 1.2 Тэарэтычныя асновы аховы працы

Працоўная дзейнасць чалавека, якая ажыццяўляецца ў вытворчых умовах, з'яўляецца адной з асноўных формаў дзейнасці. У працэсе працы работнікі ўзаемадзейнічаюць з рознымі элементамі вытворчага асяроддзя: прадметамі і прыладамі працы, сродкамі вытворчасці, станам паветранага

асяроддзя і інш. Удзельнічаючы ў вытворчым працэсе, работнікі падвяргаюцца пераважна тэхнагенным фактарам, з'явам і працэсам, у тым ліку небяспекам і шкоднасцям, непасрэдна звязаным з прыродай тэхналагічных працэсаў, абсталявання, тэхнічных прылад і так далей.

Тэхнагенныя небяспекі, якія ствараюцца тэхнічнымі сродкамі, здольныя прычыняць шкоду здароўю работнікаў і іх траўміраванню. Шкодныя фактары пераважна аказваюць негатыўнае ўздзеянне на работнікаў, якое прыводзіць да пагаршэння самаадчування або захворвання.

Небяспекі і шкоднасці, якія прыводзяць да траўміравання і захворвання работнікаў, могуць быць рэальнымі (відавочнымі) і ўтоенымі (патэнцыяльнымі).

Умовы, пры якіх патэнцыйная небяспека можа рэалізавацца, вызначаюцца як прычына няшчаснага выпадку, траўміравання і інш. Па складзе і ўласцівасцям вытворчыя небяспечныя і шкодныя фактары падзяляюцца на фізічныя, хімічныя, біялагічныя і псіхафізіялагічныя. Фізічныя небяспечныя і шкодныя фактары – гэта рухомыя машыны і механізмы; неабароненыя рухомыя элементы вытворчага абсталявання; якія перасоўваюцца вырабы; падвышаная напруга ў электрычных сетках; павышаны ўзровень статычнай электрычнасці; павышаны ўзровень электрамагнітнага, рэнтгенаўскага, лазернага і ультрафіялетавага выпраменьвання; павышаны ўзровень вібрацыі і шуму; недастатковае асвятленне; неспрыяльныя метэаралагічныя ўмовы і інш.

Да біялагічных небяспечных і шкодных фактарах ставяцца мікра- і макроарганізмы (бактэрыі, вірусы, грыбы, расліны, жывёлы). Іх ўздзеянне на чалавека можа прыводзіць да траўмаў і інфекцыйных захворванняў.

Псіхафізіялагічныя фактары ўключаюць у сябе фізічныя перагрузкі (статычныя, дынамічныя, гіпадынамічныя), а таксама нервова-псіхічныя перагрузкі, да якіх ставяцца разумовае перанапружанне, манатоннасць працы, эмацыйныя перагрузкі, перанапружанне органаў пачуццяў і інш.

Узнікненне нервова-псіхічных перагрузак абумоўлена змяненнем характару сучаснай вытворчасці, павышэннем складанасці працоўнай дзейнасці і істотным змяненнем функцыі і ролі чалавека (чалавечага фактару) у працэсе працы, асаблівасцямі якога становіцца інтэнсіфікацыя псіхічнай дзейнасці чалавека. Уласцівасці элементаў вытворчай асяроддзя або сукупнасць вытворчых фактараў, якія ўздзейнічаюць на персанал фармуюць ўмовы працы, якія, зыходзячы з гігіенічных крытэрыяў, падпадзяляюцца на чатыры класа: аптымальныя, дапушчальныя, шкодныя і небяспечныя.

Аптымальныя ўмовы працы (1 клас) – гэта ўмовы (усталёўваюцца для мікракліматых параметраў), пры якіх:

- захоўваецца здароўе працуючых;
- ствараюцца перадумовы для падтрымання высокага ўзроўню працаздольнасці.

Дапушчальныя ўмовы працы (2 клас) – гэта ўмовы, пры якіх ўзроўні фактараў асяроддзя працоўнага працэсу не перавышаюць гігіенічных нарматываў, а магчымыя змены функцыянальнага стану арганізма аднаўляюцца падчас рэгламентаванага адпачынку або да пачатку наступнай змены.

Дапушчальныя ўмовы працы ўмоўна ставяцца да бяспечным.

Шкодныя ўмовы працы (3 клас) – гэта ўмовы, пры якіх ўзроўні шкодных тэхнагенных фактараў, якія перавышаюць гігіенічныя нарматывы і якія аказваюць неспрыяльнае дзеянне на арганізм работніка (і/або яго нашчадкаў).

Шкодныя ўмовы па ступені перавышэння гігіенічных нарматываў і выяўленасці змяненняў у арганізме працуючых падпадзяляюцца на 4 ступені шкоднасці.

I ступень (3.1) – гэта ўмовы працы, пры якіх адхіленні шкодных фактараў ад гігіенічных нарматываў такія, што выклікаюць функцыянальныя змены, якія аднаўляюцца пры больш працяглым часе (чым да пачатку наступнай змены), і павялічваюць рызыку пашкоджання здароўя.

II ступень (3.2) – гэта ўмовы, пры якіх ўзроўні шкодных фактараў выклікаюць функцыянальныя змены, якія прыводзяць у большасці выпадкаў да павелічэння захворвання.

III ступень (3.3) – гэта ўмовы, пры якіх ўзроўні шкодных фактараў такія, што прыводзяць да развіцця прафесійных захворванняў легкай і сярэдняй ступеняў цяжкасці (з стратай прафесійнай працаздольнасці).

IV ступень (3.4) – гэта ўмовы, пры якіх могуць узнікнуць цяжкія формы прафесійных захворванняў (са стратай агульнай працаздольнасці).

Небяспечныя (экстрэмальныя) умовы працы (4 клас) – гэта ўмовы, пры якіх узроўні тэхнагенных фактараў такія, што на працягу працоўнай змены (ці яе часткі) ствараюць пагрозу для жыцця, высокую рызыку развіцця вострых прафесійных паражэнняў, у тым ліку і цяжкіх формаў.

Для стварэння аптымальных, дапушчальных, бяспечных і бяспечных умоў працы, удасканалення і гуманізацыі працоўнага працэсу на практыцы выкарыстоўваюць метады і сродкі многіх дысцыплін і навуковых напрамкаў – інжынерна-тэхнічных і сацыяльна-эканамічных навук, інжынернай псіхалогіі і эрганомікі, псіхалогіі працы, псіхалагі бяспекі і інш.

Глобальныя змены, якія адбываюцца ў грамадскім падзеле працы, з'яўленне цалкам новых відаў прафесійнай дзейнасці і змяненне самога іх зместу і структуры выклікалі неабходнасць больш поўнага і глыбокага выкарыстання ведаў аб псіхалогіі працы і псіхафізіялагічных асаблівасцях чалавека.

У сувязі з гэтым істотна ўзрасла роля навук, прадметам якіх з'яўляецца даследаванне асаблівасцяў ўзаемадзеяння чалавека з асяроддзем пасялення, што можа быць прадстаўлена ў выглядзе двухэлементнай сістэмы, асноўнымі мэтамі якой з'яўляецца павышэнне яе надзейнасці і сацыяльна-эканамічнай

эфектыўнасці, гэта значыць павышэння прадукцыйнасці працы і захавання здароўя чалавека.

У апошнія гады становіцца ўсё больш актыўным абмеркаванне пытання аб неабходнасці больш шырокага выкарыстання эканамічных фактараў у забеспячэнні патрабаванняў аховы працы. Замежны вопыт паказвае, што эканамічныя падыходы спрыяюць больш мабільнаму вырашэнню праблем аховы і гігіены працы, яны дазваляюць бясконца паліпшаць умовы працы, паспяхова прымяняць іх да новых відах рызыкі па меры іх узнікнення. Наймальнік можа лёгка ўбачыць вынік, які эканамічнае стымуляванне аказвае на працу прадпрыемства ў выглядзе атрымання прыбытку за кошт зніжэння сабекошту вытворчасці і павышэння канкурэнтаздольнасці сваёй прадукцыі.

Такім чынам, ахова працы вызначаецца як сістэма забеспячэння бяспекі жыцця і здароўя работнікаў у працэсе працоўнай дзейнасці, уключаючы прававыя, сацыяльна-эканамічныя, арганізацыйныя, тэхнічныя, псіхафізіялагічныя, санітарна-гігіенічныя, лячэбна-прафілактычныя, рэабілітацыйныя і іншыя мерапрыемствы, метады і сродкі.

Мэтай аховы працы з'яўляецца скарачэнне сацыяльна-эканамічных страт, абумоўленых умовамі працы, а яе прадметам – даследаванне стану ўмоў працы, ідэнтыфікацыя небяспечных і шкодных фактараў, іх крыніц, ацэнка рызык вытворчага траўматызму і прафесійнага захворвання, распрацоўка і шырокае выкарыстанне комплексу мер па забеспячэнні бяспечных і бяшкодных умоў працы, павышэнню культуры вытворчасці.

Працоўная дзейнасць чалавека з'яўляецца вельмі разнастайнай і падзяляецца на два асноўныя віды – фізічная і разумовая праца. Фізічная праца характарызуецца нагрузкай на апорна-рухальны апарат і функцыянальныя сістэмы арганізма чалавека: сардэчна-сасудзістую, нервова-мышачную, дыхальную і інш.

Разумовая праца аб'ядноўвае работы, звязаныя з прыёмам і перапрацоўкай інфармацыі, якія патрабуюць пераважнага напружання ўвагі, памяці і актывізацыі працэсаў мыслення.

Згодна фізіялагічнай класіфікацыі працоўнай дзейнасці адрозніваюць наступныя формы працы:

- формы працы, якія патрабуюць значнай мышачнай актыўнасці і характарызуецца павышанымі энергетычнымі нагрузкамі (працоўная дзейнасць пры адсутнасці механізаваных сродкаў для выканання работ);

- механізаваныя формы працы характарызуюцца змяненнем мышачных нагрузак, памяншэннем мышачнай дзейнасці;

- формы працы, звязаныя з паўаўтаматычнай і аўтаматычнай вытворчасцю.

Пры гэтых формах працы роля чалавека заключаецца ў выкананні простых аперацый па абслугоўванні механізму.

Механізаваныя, паўаўтаматычныя і аўтаматычныя формы працы прыводзяць да манатоннасці працы, хуткаму наступу стомленасці і страце творчага пачатку.

– групавыя формы працы гэта праца на канвееры. Гэтыя формы працы характарызуюцца драбненнем тэхналагічнага працэсу на асобныя аперацыі, зададзеным рытмам і строгай паслядоўнасцю выканання аперацый. Пры гэтых формах працы ўзрастае манатоннасць працы і спрашчаецца яго змест, што прыводзіць да заўчаснай стомленасці і нервовага знясілення;

– формы працы, звязаныя з дыстанцыйным кіраваннем. Пры гэтых формах працы чалавек уключаецца ў сістэму кіравання як неабходнае аператыўнае звяно, нагрузка на якое памяншаецца з узрастаннем ступені аўтаматызацыі працэсу кіравання;

– формы інтэлектуальнай (разумовай працы). Гэтыя формы працы маюць месца як у сферы матэрыяльнай вытворчасці (інжынерна-тэхнічны персанал, аператары, канструктары і да т.п.), так і па-за ім (медыцынскія работнікі, настаўнікі, мастакі, пісьменнікі і да т.п.). Інтэлектуальная праца характарызуецца неабходнасцю перапрацоўкі разнастайнай інфармацыі і патрабуе значнага нервова-эмацыйнага напружання.

Тэма 1.3 Арганізацыя работы па ахове працы

Кіраўнікі прадпрыемстваў у пытаннях арганізацыі работы па ахове працы павінны зыходзіць з прызнання і забеспячэння прыярытэту жыцця і здароўя работнікаў у працэсе вытворчай дзейнасці. Пры гэтым бяспека працы павінна ўлічвацца пры прыняцці рашэнняў па ўсіх пытаннях вытворчасці і на ўсіх яго ўзроўнях. Гэта значыць, што на ўсіх стадыях, пачынаючы ад праектавання, будаўніцтва і эксплуатацыі вытворчасці аж да выпуску і адгрузкі гатовай прадукцыі, павінны выконвацца правілы і нормы аховы працы.

Забеспячэнне бяспекі працы, паляпшэнне ўмоў працы – першачарговы клопат наймальніка. Ён абавязаны інфармаваць аб палітыцы ў гэтай галіне і прынятых рашэннях усіх работнікаў прадпрыемства.

Агульнае кіраўніцтва і каардынацыю работы па ахове працы ажыццяўляе наймальнік (кіраўнік прадпрыемства).

Для выканання ўстаноўленых патрабаванняў па ахове працы на прадпрыемстве павінны быць належным чынам вызначаны абавязкі ўсіх работнікаў па пытаннях аховы працы, а таксама рэгламентаваны парадак ажыццяўлення мерапрыемстваў і работ, якія забяспечваюць бяспечныя ўмовы вытворчага асяроддзя і працоўнага працэсу, а таксама бяспечную вытворчасць работ. Гэтыя абавязкі рэгламентуюцца ў службовых інструкцыях кіраўнікоў і спецыялістаў, а таксама ў інструкцыях па ахове працы для рабочых усіх прафесій і на ўсе віды выконваемых работ.

Разам з гэтым на прадпрыемстве павінен быць рэгламентаваны парадак планавання мерапрыемстваў па ахове працы, арганізацыі выканання і каардынацыі работ, ажыццяўлення кантролю за выкананнем патрабаванняў

бяспекі і гігіены працы, а таксама меры па стымуляванню работы па ахове працы.

Пералічаныя пытанні павінны быць выкладзены ў Сістэме кіравання аховай працы, якую зацвярджае кіраўнік прадпрыемства. Пры распрацоўцы дадзенага дакумента неабходна кіравацца дзеючым заканадаўствам аб ахове працы з улікам аб'ектыўна неабходных відаў дзейнасці, якія павінны ажыццяўляцца з мэтай стварэння ўмоў працы на вытворчасці, рэалізацыі ўстаноўленых заканадаўствам правоў работнікаў.

Прыняты ў Рэспубліцы Беларусь стандарт СТБ 18001-2009 “Сістэма кіравання аховай працы. Патрабаванні” прадугледжвае наступныя элементы такой сістэмы:

- палітыка ў галіне аховы працы;
- планаванне;
- укараненне і функцыянаванне;
- кантралюючыя і карэкціруючыя дзеянні;
- аналіз з боку кіраўніцтва.

У арганізацыях павінна быць распрацавана палітыка ў галіне аховы працы, адобраная кіраўніцтвам арганізацыі. Палітыка ў галіне аховы працы вызначае агульную накіраванасць і прынцыпы дзейнасці арганізацыі. Палітыка павінна быць дакументальна аформлена і даведзена да ведама ўсіх работнікаў з тым, каб кожны ведаў і добрасумленна выконваў свае абавязкі.

У рамках элемента “Планаванне” павінны быць вырашаны пытанні:

- планавання ідэнтыфікацыі небяспекі, ацэнкі рызык і кіравання рызыкамі;
- распрацоўкі і падтрымання ў рабочым стане працэдур для ідэнтыфікацыі і забеспячэння даступнасці заканадаўчых і іншых патрабаванняў, якія ўжываюцца ў галіне аховы працы;
- вызначэння мэты па ахове працы для кожнай адпаведнай прыступкі і ўзроўні ў межах кіравання аховай працы.

Элемент “Укараненне і функцыянаванне” прадугледжвае:

- вызначэнне структуры кіравання і адказнасці работнікаў, вырашэнне пытанняў іх навучання, дасведчанасці і кампетэнтнасці;
- устанаўленне схем абмену інфармацыяй і правядзення кансультацый работнікаў;
- вядзенне адпаведнай дакументацыі па СКАП і кіраванне дакументацыяй;
- распрацоўку мер па гатоўнасці да аварыйных сітуацый і дзеянняў у адказ.

Элемент “Кантралюючыя і карэкціруючыя дзеянні” вызначае:

- парадак правядзення маніторынгу і вымярэння эфектыўнасці СКАП;
- паўнамоцтва і адказнасць за няшчасныя выпадкі, інцыдэнты, неадпаведнасці, а таксама распрацоўку і рэалізацыю карэкціруючых і папярэджальных мер;
- парадак вядзення запісаў і кіравання імі, правядзенне аўдыту.

Кіраўніцтва арганізацыі павінна праз пэўныя прамежкі часу аналізаваць СКАП з мэтай вызначэння яе адпаведнасці, мэтам і задачам кіравання і ўносіць пры неабходнасці адпаведныя змены.

Тэма 1.4 Электрабяспека

Сучасная вытворчасць наймаверна без шырокага выкарыстання электрычнай энергіі. Павышаючы прадукцыйнасць працы і культуру вытворчасці, электрычны ток у той жа час уяўляе вялікую небяспеку для жыцця і здароўя людзей. У адрозненне ад іншых небяспек электрычны ток немагчыма выявіць дыстанцыйна без прыбораў. Паражэнне чалавека электрычным токам магчыма пры замыканні электрычнага ланцугу праз яго цела, што можа мець месца пры дакрананні чалавека да сеткі не менш чым у двух пунктах (напрыклад, пры двухфазным уключэнні ў сетку; аднафазным уключэнні ў сетку, стоячы на зямлі або дакранаючыся якіх-небудзь заземленых канструкцый; пры кантакце з нетокавадучымі часткамі абсталявання, якія выпадкова апынуліся пад напружаннем з-за парушэння ізаляцыі правадоў электражыўлення абсталявання або электрыфікаванага інструмента і інш.).

Абарона ад пашкоджання электрычным токам або электрабяспека ўключае ў сябе сістэму арганізацыйных і тэхнічных мерапрыемстваў, тэхнічных спосабаў і сродкаў, якія забяспечваюць бяспечныя ўмовы працы работнікаў, якія працуюць з тэхналагічным абсталяваннем і ручным інструментам, выкарыстоўваючым электрычную энергію, з мэтай скарачэння электратраўматызму да прымальнага (і ніжэй) узроўню рызыкі. Статыстыка няшчасных выпадкаў па прычынах электрапаражэння паказвае, што агульная колькасць траўмаў, выкліканых электрычным токам са стратай працаздольнасці, невялікая і складае прыблізна 0,5-1,0% (у энергетыцы 3-3,5%) ад агульнай колькасці няшчасных выпадкаў на вытворчасці. Аднак са смяротным зыходам такія выпадкі на вытворчасці складаюць 30-40%, а ў энергетыцы да 60%. Паводле статыстыкі 75-80% смяротных паражэнняў электрычным токам адбываецца ва ўстаноўках, электражыўленне якіх ажыццяўляецца напружаннем 380/220 і 220/127В.

Электрабяспека – сістэма арганізацыйных і тэхнічных мерапрыемстваў і сродкаў, якія забяспечваюць абарону людзей ад шкоднага і небяспечнага ўздзеяння электрычнага току, электрычнай дугі, электрамагнітнага поля і статычнай электрычнасці (ДАСТ 12.1.009-82. ССБП. Электрабяспека. Тэрміны і азначэнні). Перад пачаткам рэалізацыі ўласна тэхнічных мер па арганізацыі электрабяспекі павінны быць праведзены арганізацыйныя мерапрыемствы, якія ўключаюць у сябе як агульныя мерапрыемствы па ахове працы на прадпрыемстве, так і комплекс мер, які накіраваны на арганізацыю абароны ўласна ад электрычнага ўздзеяння.

Арганізацыя работы па забеспячэнні электрабяспекі на прадпрыемстве з'яўляецца адным з этапаў ажыццяўлення кантролю працы на прадпрыемстве. Этап уключае ў сябе:

- выданне загаду кіраўніка прадпрыемства аб прызначэнні асобы, адказнай за электрагаспадарку;
- выданне загаду кіраўніка прадпрыемства аб правядзенні праверкі ведаў у неэлектратэхнічнага персаналу для прысваення групы па электрабяспецы I;
- распрацоўку пераліку пасад і прафесій, якія патрабуюць прысваення электратэхналагічнаму персаналу адпаведнай групы па электрабяспецы;
- афармленне актаў прыняцця (допуску) электраўстановак у эксплуатацыю;
- кантроль наяўнасці тэхнічных пашпартоў асноўнага электраабсталявання, будынкаў і збудаванняў аб'ектаў, сертыфікатаў на электраабсталяванні;
- распрацоўку інструкцый па эксплуатацыі электраўстановак;
- кантроль наяўнасці пратаколаў праверкі супраціву ізаляцыі правадоў, кабеляў і зязямляльных прылад;
- кантроль наяўнасці схем электразабеспячэння;
- афармленне ўліку і ўтрымання сродкаў абароны ў журнале ўліку і ўтрымання сродкаў абароны;
- афармленне журнала выпрабаванняў сродкаў абароны з электраізаляваных і палімерных матэрыялаў;
- афармлення пратаколаў выпрабаванняў сродкаў абароны, для сродкаў абароны, якія належаць іншым арганізацыям;
- афармленне праверкі ведаў па тэхніцы бяспекі ў персаналу, які мае групу па электрабяспецы I у журнале па правядзенні праверкі ведаў па тэхніцы бяспекі ў персаналу, які мае групу па электрабяспецы I.

Да працы ў электраўстаноўках павінны дапускацца асобы, якія прайшлі інструктаж і навучанне бяспечным метадам працы, праверку ведаў правілаў бяспекі і інструкцый у адпаведнасці з займаемай пасадай у дачыненні да выконваемай працы з прысваеннем адпаведнай кваліфікацыйнай групы па тэхніцы бяспекі і якія не маюць медыцынскіх супрацьпаказанняў, устаноўленых Міністэрствам аховы здароўя.

Для забеспячэння бяспекі работ у дзеючых электраўстаноўках павінны выконвацца наступныя арганізацыйныя мерапрыемствы:

- прызначэнне асоб, адказных за арганізацыю і бяспеку вытворчасці работ;
- афармленне нарада ці распараджэння на вытворчасць работ;
- ажыццяўленне допуску да правядзення работ;
- арганізацыя нагляду за правядзеннем работ;
- афармленне заканчэння работы, перапынкаў у рабоце, пераводаў на іншыя рабочыя месцы;
- усталяванне рацыянальных рэжымаў працы і адпачынку.

Прызначэнне асобы, адказнай за электрагаспадарку прадпрыемства, ажыццяўляецца адпаведным загадам кіраўніка прадпрыемства. У загадзе ўказваецца асоба, адказная за электрагаспадарку, абавязкі, якія ўскладаюцца на гэтую асобу, пры неабходнасці ўказваецца на прысваенне адпаведных груп допуску. Пры неабходнасці могуць быць таксама прызначаны намеснікі і адказныя за электрагаспадарку структурных падраздзяленняў.

У адпаведнасці з Правіламі тэхнічнай эксплуатацыі электраўстановак спажываюцца “для непасрэднага выканання абавязкаў па арганізацыі эксплуатацыі электраўстановак кіраўнік Спажываўца (акрамя грамадзян – уладальнікаў электраўстановак напружаннем вышэй 1000 В) адпаведным дакументам прызначае адказнага за электрагаспадарку арганізацыі (далей – адказны за электрагаспадарку) і яго намесніка. У Спажываўцоў, устаноўленая магутнасць электраўстановак якіх не перавышае 10 кВА, работнік, які замяшчае адказнага за электрагаспадарку, можа не прызначацца.

Адказны за электрагаспадарку і яго намеснік прызначаюцца з ліку кіраўнікоў і спецыялістаў Спажываўца. Пры наяўнасці ў Спажываўца пасады галоўнага энергетыка абавязкі адказнага за электрагаспадарку, як правіла, ускладаюцца на яго. Прызначэнне адказнага за электрагаспадарку і яго намесніка адбываецца пасля праверкі ведаў і прысваення адпаведнай групы па электрабяспецы. На перыяды працяглай адсутнасці (адпачынак, хвароба, камандзіроўка) асобы, адказнай за электрагаспадарку арганізацыі, выкананне яе абавязкаў загадам (распараджэннем) па арганізацыі ўскладаецца на яе намесніка (калі такі прадугледжаны штатным раскладам) або іншая асоба з ліку інжынера-тэхнічных работнікаў энергаслужбы, якая прайшла праверку ведаў.

На практыцы наяўнасць адказных за электрагаспадарку патрабуюць ад любой арганізацыі: прадпрыемстваў, невялікага гандлёвага павільёна, навучальнай установы або офіса. Пры гэтым прызначаюцца яны, як сказана вышэй, менавіта з адміністрацыйна-тэхнічнага персаналу арганізацыі. Пры гэтым два адказных патрабуецца толькі для электрагаспадарак, якія спажываюць электрычную магутнасць больш за 10 кВт (калі менш – толькі адзін).

Адказны за электрагаспадарку павінен мець IV групу па электрабяспецы. І кожны год неабходна ажыццяўляць пераатэстацыю на групу электрабяспекі.

Варта таксама дадаць, што адказныя за электрагаспадарку “прывязваюцца” не да месцазнаходжання, а да юрыдычнай асобы. Таму, сеткавыя арганізацыі (адна юрыдычная асоба) могуць эканоміць на адказных, выкарыстоўваючы адных і тых жа асоб для ўсіх пунктаў сеткі.

У Спажываўцоў, якія не займаюцца вытворчай дзейнасцю, электрагаспадарка якіх уключае ў сябе толькі ўступную (уступна-размеркавальную) прыладу, асвятляльныя электраўстаноўкі, пераноснае электраабсталяванне намінальным напружаннем не вышэй 380 В, адказны за электрагаспадарку можа не прызначацца. У гэтым выпадку кіраўнік

спажыўца адказнасць за бяспечную эксплуатацыю электраўстановак можа ўскласці на сябе шляхам афармлення адпаведнай заявы-абавязацельства без праверкі ведаў.

Абавязкі адказнага за электрагаспадарку ўключаюць у сябе патрабаванні:

- Утрымліваць у працаздольным і тэхнічна спраўным стане электрычнае абсталяванне і электрасеткі арганізацыі.

- Арганізаваць абслугоўванне і эксплуатацыю электраабсталявання і электрасетак, у адпаведнасці з Правіламі, нарматыўна-тэхнічнымі дакументамі і эксплуатацыйнымі інструкцыямі.

- Забяспечыць надзейнасць працы электраўстановак і бяспеку іх абслугоўвання.

- Забяспечваць своєчасовае і якаснае выкананне рамонту электрычнага абсталявання, устаноў і сетак у адпаведнасці з графікам ППР.

- Прадухіляць выкарыстанне тэхналогій і метадаў работы, якія аказваюць адмоўны ўплыў на навакольнае асяроддзе.

- Забяспечыць распрацоўку службовых, вытворчых і эксплуатацыйных інструкцый для электратэхнічнага персаналу.

- Праводзіць навучанне электратэхнічнага персаналу і праверку ведаў дзеючых Правілаў, нарматыўна-тэхнічнай дакументацыі, службовых і вытворчых інструкцый.

- Укараняць дасканалыя метады эксплуатацыі электраабсталявання, укараняць удасканаленні, накіраваныя на паляпшэнне работы электраабсталявання і эканомію электраэнергіі.

- Весці ўлік і расследаванне аварый і паломак, ажыццяўляць аналіз прычын іх узнікнення, удзельнічаць у складанні адпаведных актаў і распрацоўцы мерапрыемстваў па папярэджанні і ліквідацыі аварый і паломак.

- Складаць разлікі патрэбы прадпрыемства ў электрычнай энергіі, удзельнічаць у распрацоўцы нормаў расходу электраэнергіі. Распрацоўваць рэжым працы прадпрыемства, зыходзячы з устаноўленых лімітаў на электраэнергію. Ажыццяўляць кантроль над расходаваннем электраэнергіі.

- Забяспечваць рамонтныя работы матэрыяламі, механізмамі, запаснымі часткамі і інструментамі і весці ўлік і праверку наяўных на складзе.

- Забяспечваць надзейнасць работы электраўстановак і бяспеку іх абслугоўвання. Удзельнічаць у прыёмцы абсталявання ў эксплуатацыю пасля праведзенага рамонту і мантажу.

- Прадастаўляць ва ўстаноўленым парадку справаздачы.

- Своєчасова выконваць мерапрыемствы па тэхніцы бяспекі, ахове працы і прамысловай санітарыі, прадугледжаныя ў перспектывных планах удасканалення прадпрыемства і прадпісаных органаў Дзяржэнерганагляду.

- Удзельнічаць у прыёмцы новых вытворчых магутнасцяў і абсталявання з праверкай іх адпаведнасці правілам тэхнікі бяспекі, аховы працы, прамысловай санітарыі.

Кіраўнік прадпрыемства выдае загад аб правядзенні праверкі ведаў у электратэхнічнага і неэлектратэхнічнага персаналу для прысваення групы па электрабяспецы I. Электратэхнічнаму персаналу, які зноў прыняты на работу і не прайшоў праверку ведаў правілаў і інструкцый або які мае пратэрмінаванае пасведчанне аб праверцы ведаў, прысвойваецца група па электрабяспецы.

Група па электрабяспецы I прысвойваецца таксама неэлектратэхнічнаму персаналу, звязанаму з работай, пры выкананні якой можа ўзнікнуць небяспека паражэння электрычным токам. Пералік прафесій гэтага персаналу вызначаецца кіраўніцтвам прадпрыемства сумесна з інжынерам па тэхніцы бяспекі. Група па электрабяспецы I неэлектратэхнічнаму персаналу прысвойваецца пасля штогадовай праверкі ведаў бяспечных метадаў работы па абслугоўваючай устаноўцы асобай, адказнай за электрагаспадарку прадпрыемства, арганізацыі, цэха, участка, або па яго пісьмовым указанні асобай з групай па электрабяспецы не ніжэй III. Прысваенне групы I афармляецца ў спецыяльным журнале з подпісам правяраемага і правяраючага. Пасведчанне аб праверцы ведаў пры гэтым выдаваць не патрабуецца. У працэсе работы персанал з групай I акрамя штогадовай праверкі ведаў перыядычна праходзіць інструктаж.

Электратэхнічнаму персаналу, які мае групу па электрабяспецы II–V уключна, прад'яўляюцца наступныя патрабаванні:

- асобы, якія не дасягнулі 18-гадовага ўзросту, не могуць быць дапушчаныя да самастойных работ у электраўстаноўках;

- асобы з электратэхнічнага персаналу не павінны мець калецтваў і хвароб (стойкай формы), якія замяняюць рабоце ў электраўстаноўках;

- асобы з электратэхнічнага персаналу пасля адпаведнай тэарэтычнай і практычнай падрыхтоўкі павінны прайсці праверку ведаў па пытаннях аховы працы ў аб'ёме патрабаванняў, якія вызначаюцца прафесіяй і займаемай пасадай, і мець пасведчанне аб праверцы ведаў па ахове працы пры рабоце ў электраўстаноўках (далей – пасведчанне). Пры адсутнасці пасведчання альбо пры наяўнасці пасведчання з скончаным тэрмінам праверкі ведаў, а таксама пры непраходжанні ва ўстаноўлены тэрмін медыцынскага агляду работнік да працы не дапускаецца.

Падрыхтоўка (навучанне), перападрыхтоўка, стажыроўка, інструктаж, павышэнне кваліфікацыі і праверка ведаў працуючых па пытаннях аховы працы ажыццяўляюцца ў адпаведнасці з Інструкцыяй аб парадку падрыхтоўкі (навучання), перападрыхтоўкі, стажыроўкі, інструктажу, павышэння кваліфікацыі і праверкі ведаў працуючых па пытаннях аховы працы, зацверджанай пастановай Міністэрства працы і сацыяльнай абароны Рэспублікі Беларусь ад 28 лістапада 2008 г.

Пералік пасад і прафесій, якія патрабуюць прысваення персаналу адпаведнай групы па электрабяспецы вызначаецца кіраўніком прадпрыемства.

Акт допуску электраўстаноўкі ў эксплуатацыю ўваходзіць у пералік неабходных дакументаў, для заключэння дагавора электразабеспячэння. Наяўнасць гэтага акта кажа пра тое, што электраўстаноўка бяспечная, мае правільнае, узгодненае ва ўстаноўленым парадку падключэнне да электрычных сетак і што ўладальнік электраўстаноўкі (або яго ўпаўнаважаная асоба – адказны за электрагаспадарку) альбо прайшоў неабходнае навучанне па адпаведнай групе бяспекі альбо заключыў дагавор на абслугоўванне электрасетак з арганізацыяй, якая мае на гэта ліцэнзію. Акт допуску афармляецца пры наяўнасці неабходных дакументаў і ўзгадненняў пасля выезду на аб'ект для агляду электраўстаноўкі.

Работы ў дзеючых электраўстаноўках павінны выконвацца па нараду, па распараджэнні і па пераліку работ, якія выконваюцца ў парадку бягучай эксплуатацыі. Пералік работ, якія выконваюцца ў парадку бягучай эксплуатацыі, складаецца асобай, адказнай за электрагаспадарку арганізацыі, і зацвярджаецца галоўным інжынерам (кіраўніком) арганізацыі. Віды работ, унесеныя ў названы пералік, з'яўляюцца пастаянна дазволенымі работамі, на якія не патрабуецца афармлення якіх-небудзь дадатковых распараджэнняў.

Арганізацыйнымі мерапрыемствамі, якія забяспечваюць бяспеку правядзення работ у электраўстаноўках, з'яўляюцца:

- афармленне работ нарадам, распараджэннем або пералікам работ, якія выконваюцца ў парадку бягучай эксплуатацыі;
 - выдача дазволу на падрыхтоўку працоўнага месца і на допуск да работы;
 - падрыхтоўка працоўнага месца і допуск да работы;
 - нагляд падчас працы;
 - афармленне пераводу на іншае працоўнае месца;
 - афармленне перапынку ў рабоце, заканчэння работ.
- Адказнымі за бяспечнае вядзенне работ з'яўляюцца:
- асоба, якая выдае нарад, аддае распараджэнне;
 - кіраўнік работ;
 - асоба з ліку аператыўнага персаналу, якая дае дазвол на падрыхтоўку працоўнага месца і на допуск да работы;
 - дапускаючы;
 - вытворца работ;
 - назіральнік;
 - члены брыгады.

Кіраўнік работ адказвае за:

- выкананне названых у нарадзе мер бяспекі, іх дастатковасць і адпаведнасць характару і месцу работы;
- правільную падрыхтоўку працоўнага месца;

- паўнату і якасць мэтавага інструктажу брыгады, які праводзіцца дапускаючым і вытворцам работ;
 - паўнату ажыццяўляемага ім мэтавага інструктажу вытворцу работ і пры неабходнасці членам брыгады;
 - арганізацыю бяспечнага вядзення работ;
 - прымаемыя ім дадатковыя меры бяспекі.
- Кіраўнік работ прызначаецца пры выкананні работ:
- з выкарыстаннем механізмаў і грузапад'ёмных машын пры работах у электраўстаноўках;
 - у электраўстаноўках напружаннем вышэй 1000 В пры работах, якія выконваюцца з адключэннем абсталявання, за выключэннем работ у электраўстаноўках, дзе напружанне знята з усіх токаводных частак у адпаведнасці з патрабаваннямі пункта 300 сапраўдных Міжгаліновых правілаў;
 - у электраўстаноўках са складанай схемай электрычных злучэнняў;
 - на электрарухавіках і іх далучэнне ў РП;
 - на КЛ і КЛС у зонах размяшчэння камунікацый і інтэнсіўнага руху транспарту;
 - па ўстаноўцы і дэмантажы апор усіх тыпаў;
 - у месцах перасячэння ПЛ з іншымі ПЛ і транспартнымі магістралямі, у пралётах перасячэння правадоў у АРП;
 - па падключэнні зноў збудаваных ПЛ;
 - па змене схем размяшчэння правадоў і трасоў ПЛ;
 - пры рамонце маланкаахоўнага троса з убудаваным оптавалакновым кабелем;
 - на адключаным ланцугу двухцэпнай і шматцэпнай ПЛ;
 - па высакавольтных выпрабаваннях электраабсталявання ў дзеючых электраўстаноўках;
 - пад напружаннем.
- Асоба, якая дае дазвол на падрыхтоўку працоўнага месца і на допуск, нясе адказнасць за:
- дастатковасць прадугледжаных для выканання работ мер па адключэнні і зазямленню абсталявання;
 - правільную выдачу задання работніку, які падрыхтоўвае працоўнае месца, па аб'ёме адключэнняў і зазямленняў;
 - дакладнасць паведамляных гэтаму персаналу звестак аб аб'ёме папярэдне выкананых аперацый па адключэнню і зазямленню;
 - каардынацыю часу і месца работы брыгад, якія дапускаюцца;
 - уключэнне электраўстаноўкі пасля поўнага заканчэння работ усімі брыгадамі, дапушчанымі да работ на дадзенай электраўстаноўцы.
- Дазвол на падрыхтоўку працоўнага месца і допуск мае права даваць персанал, які мае групу па электрабяспецы IV, у чым аператыўным кіраванні знаходзіцца электраўстаноўка, або адміністрацыйна-тэхнічны персанал,

якому прадастаўлена права адпаведным лакальным нарматыўным прававым актам.

Дапускаючы адказвае за:

- правільнае і дакладнае выкананне тэхнічных мерапрыемстваў па падрыхтоўцы працоўнага месца, названых у нарадзе, распараджэнні, адпаведнасць тэхнічных мерапрыемстваў характару і месцу работы;
- правільны допуск да работы;
- паўнату і якасць праведзенага ім інструктажу з вытворцам работ і членамі брыгады.

Дапускаючыя павінны прызначацца з ліку аператыўнага персаналу, за выключэннем допуску на ПЛ, пры захаванні ўмоў, пералічаных у пункце 48 сапраўдных Міжгаліновых правілаў.

У электраўстаноўках напружаннем вышэй 1000 В дапускаючы павінен мець групу па электрабяспецы IV, а ў электраўстаноўках напружаннем да 1000 В – групу па электрабяспецы III.

Вытворца работ адказвае за:

- адпаведнасць падрыхтаванага працоўнага месца ўказанням нарада, дадатковыя меры бяспекі, неабходныя па ўмовах працы;
- дакладнасць і паўнату мэтавага інструктажу членаў брыгады;
- наяўнасць, спраўнасць і правільнае прымяненне неабходных сродкаў абароны, інструмента, інвентара і прыстасаванняў;
- захаванасць на рабочым месцы агародж, знакаў і плакатаў бяспекі, зязямленняў, замыкалых прылад;
- захаванне тэхналогіі выканання работ;
- бяспечнае правядзенне работы і захаванне патрабаванняў сапраўдных Міжгаліновых правілаў самім і членамі брыгады.

Вытворца работ павінен ажыццяўляць пастаянны кантроль за членамі брыгады і не дапускаць да выканання работ (адхіляць ад работы) членаў брыгады, якія знаходзяцца на рабочым месцы ў стане алкагольнага, наркатычнага або таксічнага ап'янення, а таксама ў стане, звязаным з хваробай, які перашкаджае выкананню работ, і парушаюць вытворчую дысцыпліну.

Вытворца работ, выконваемых у электраўстаноўках па нараду або распараджэнню, павінен мець групу па электрабяспецы IV у электраўстаноўках напружаннем вышэй 1000 В і групу па электрабяспецы III у электраўстаноўках напружаннем да 1000 В.

Назіральнік адказвае за:

- адпаведнасць падрыхтаванага працоўнага месца ўказанням нарада;
- дакладнасць і паўнату мэтавага інструктажу членаў брыгады па электрабяспецы;
- наяўнасць і захаванасць устаноўленых на рабочым месцы зязямленняў, агародж, плакатаў і знакаў бяспекі, замыкалых прылад прывадаў;
- бяспеку членаў брыгады ў дачыненні паражэння электрычным токам электраўстаноўкі.

Назіральніку забаронена сумяшчаць нагляд з выкананнем работы.

Назіральнікамі могуць прызначацца работнікі, якія маюць групу па электрабяспецы III у электраўстаноўках напружаннем да 1000 В і групу па электрабяспецы IV у электраўстаноўках напружаннем вышэй 1000 В.

Нарад выпісваецца ў двух экзэмплярах, адзін з якіх выдаецца вытворцу работ (назіральніку), другі застаецца ў дапускаючага або ў асобы, якая выдае нарад, калі на дадзеным участку няма аператыўна-рамонтнага персаналу.

Змест нарада на выкананне работ можа перадавацца па тэлефоне, радыёсувязі, факсе. Пры гэтым нарад выпісваецца ў трох экзэмплярах: адзін экзэмпляр запаўняе асоба, якая выдае нарад; два іншых – старшы з аператыўна-рамонтнага персаналу або кіраўнік, якія прымаюць тэкст у выглядзе тэлефонна-, радыёграмы, факса або электроннага ліста і пасля зваротнай праверкі паказваюць на месцы подпісу асобы, якая выдае нарад, яго прозвішча і ініцыялы, пацвярджаючы правільнасць запісу сваім подпісам. Пры сумяшчэнні абавязкаў кіраўніка работ (вытворцы работ) і дапускаючага нарад выпісваецца ў двух экзэмплярах, адзін з якіх застаецца ў асобы, якая выдае нарад. У залежнасці ад канкрэтных умоў (размяшчэння дыспетчарскага пункта і таму падобнага) адзін экзэмпляр нарада застаецца ў асобы, якая дае дазвол на падрыхтоўку працоўнага месца і на допуск.

Распараджэнне мае разавы характар, тэрмін яго дзеяння вызначаецца працягласцю рабочага дня выканаўцаў. Пры неабходнасці працягу работы, а таксама змене яе ўмоў або складу брыгады распараджэнне павінна выдавацца нанова. Пры перапынках у рабоце па распараджэнні на працягу дня паўторны допуск ажыццяўляецца вытворцам работ.

Электратэхнічны персанал павінен праходзіць перыядычную праверку ведаў сапраўдных Правілаў, МПАПЭ, правілаў пажарнай і прамысловай бяспекі адначасова з праверкай ведаў ТНПА, лакальных ТНПА, якія адносяцца да эксплуатацыі электраўстановак спажываўца, у аб'ёме патрабаванняў, якія прад'яўляюцца да пасады прафесіі.

Праверка ведаў работнікаў падзяляецца на першасную і перыядычную (чарговую і пазачарговую). У выпадках 4.2.36 г) і д) праходжанне пазачарговай праверкі ведаў не вызваляе работніка ад праходжання перыядычнай праверкі ведаў у адпаведнасці з графікам. Першасная праверка ведаў праводзіцца ў работнікаў, якія ўпершыню паступілі на работу, звязаную з абслугоўваннем электраўстановак, або пры перапынку ў рабоце больш за 3 гады. Чарговая праверка павінна праводзіцца па зацверджанаму графіку ў наступныя тэрміны:

- для электратэхнічнага персаналу, які непасрэдна арганізуе і праводзіць работы па абслугоўванні дзеючых электраўстановак або які выконвае ў іх наладчыныя, электрамонтажныя, рамонтныя работы або прафілактычныя выпрабаванні, а таксама для персаналу, які мае права выдачы нарадаў, распараджэнняў, вядзення аператыўных перамоваў, – 1 раз у год;

- для адміністрацыйна-тэхнічнага персаналу, які не адносіцца да папярэдняй групы, а таксама для спецыялістаў па ахове працы, дапушчаных да інспектавання электраўстановак і якія маюць права аднаасобнага агляду электраўстановак, – 1 раз у 3 гады. Час наступнай (чарговай) праверкі ўстанаўліваецца ў адпаведнасці з датай апошняй праверкі ведаў.

Работнікам, якія атрымалі пры 4.2.35 чарговай праверцы ведаў незадавальняючую ацэнку, прызначаецца паўторная праверка ведаў у тэрмін не пазней 1 месяца з дня апошняй праверкі.

Тэрмін дзеяння пасведчання для работніка, які атрымаў незадавальняючую ацэнку, аўтаматычна падаўжаецца да тэрміну, прызначанага камісіяй для паўторнай праверкі, калі няма запісанага ў журнал праверкі ведаў спецыяльнага рашэння камісіі аб часовым адхіленні работніка ад працы ў электраўстаноўках. Калі работнік два разы запар атрымлівае незадавальняючую ацэнку пры паўторнай праверцы ведаў, ён адхіляецца ад работы ў электраўстаноўках. Па рашэнні Спажыўца ён можа быць накіраваны на перападрыхтоўку.

Пазачарговая праверка ведаў можа праводзіцца незалежна ад тэрміну правядзення папярэдняй праверкі:

а) пры ўвядзенні ў дзеянне новых альбо перапрацаваных Міжгаліновых правілаў па ахове працы пры рабоце ў электраўстаноўках;

б) пры ўстаноўцы новага абсталявання, рэканструкцыі або змене галоўных электрычных і тэхналагічных схем (неабходнасць пазачарговай праверкі ў гэтым выпадку вызначае тэхнічны кіраўнік Спажыўца);

в) пры прызначэнні на новую пасаду, пераводзе на іншую работу;

г) пры парушэнні работнікамі патрабаванняў нарматыўных актаў па ахове працы альбо патрабаванняў сапраўдных Правілаў;

д) па патрабаванню органаў Дзяржэнерганагляду;

е) пры перапынку ў рабоце ў дадзенай пасадзе больш за год.

Дата правядзення пазачарговай праверкі ведаў паведамляецца атэстувемому работніку не пазней чым за 15 дзён. Праверку ведаў Правілаў павінны праводзіць камісіі ў складзе не менш за 3 чал.:

а) для асобы, адказнай за электрагаспадарку Спажыўца, яго намесніка і інжынера па ахове працы, кантралюючага паводле службовай пазіцыі электрагаспадарку, – у складзе галоўнага інжынера або кіраўніка арганізацыі (старшыня), дзяржаўнага інспектара па энергетычным наглядзе і прадстаўніка аддзела аховы працы (або камітэта прафсаюза арганізацыі);

б) для начальнікаў і намеснікаў начальнікаў структурных падраздзяленняў электрагаспадаркі і асоб, адказных за электрагаспадарку вытворчых цэхаў і падраздзяленняў прадпрыемстваў, – у складзе асобы, адказнай за электрагаспадарку Спажыўца або яго намесніка (старшыні), інжынера па ахове працы, які прайшоў праверку ў камісіі згодна з п. “а” (прадстаўніка аддзела аховы працы), прадстаўніка энергаслужбы;

в) для астатняга інжынерна-тэхнічнага персаналу – у складзе асобы, якая прайшла праверку ў камісіі згодна з п. “б”, які мае групу па

электрабяспецы V (або IV для электраўстановак напружаннем да 1000 В), – старшыня і прадстаўнікоў энергаслужбы, аддзела аховы працы або камітэта прафсаюза;

г) для астатняга электратэхнічнага персаналу можа быць створана некалькі камісій, склад якіх вызначае і зацвярджае асоба, адказная за электрагаспадарку Спажыўца;

д) электратэхнічны персанал дробных прадпрыемстваў, арганізацый і ўстаноў, якія не маюць персаналу для складу камісій, павінен накіроўвацца для праверкі ведаў у камісіі, створаныя пры вышэйстаячых арганізацыях з удзелам асобы, адказнай за электрагаспадарку прадпрыемства, на якім працуе правяраемы, або праходзіць праверку ведаў у тэрытарыяльным падраздзяленні Дзяржэнерганагляду.

Праверка ведаў Правілаў павінна ажыццяўляцца ў камісіі таго прадпрыемства, на якім працуе правяраемы. У якой-небудзь іншай камісіі праводзіць праверку ведаў не дапускаецца.

Усе работнікі павінны перыядычна праходзіць інструктаж на рабочым месцы. Аб правядзенні першаснага інструктажу на рабочым месцы, паўторнага, пазапланавага, мэтавага, работнік, які праводзіў інструктаж, робіць запіс у адпаведным журнале рэгістрацыі інструктажаў з абавязковым подпісам асоб, якія праходзяць і праводзяць інструктаж. Пры рэгістрацыі пазапланавага інструктажу паказваюць прычыну яго правядзення. Увесь персанал энергаслужбаў павінен быць навучаны практычным прыёмам вызвалення чалавека, які патрапіў пад дзеянне электрычнага току, і практычна навучаны спосабам аказання першай медыцынскай дапамогі пацярпелым.

Раздзел 2 Практычныя пытанні аховы працы

Тэма 2.1 Асновы пажарнай бяспекі і сродкі пажаратушэння

На выпадак узнікнення пажараў будынкі, збудаванні і памяшканні павінны быць забяспечаны першаснымі сродкамі пажаратушэння.

Віды, колькасць і парадак размяшчэння першасных сродкаў пажаратушэння рэгламентаваны “нормаі забеспячэння першаснымі сродкамі пажаратушэння”.

Першасныя сродкі пажаратушэння, якія знаходзяцца ў вытворчых, складскіх і адміністрацыйна-бытавых памяшканнях, збудаваннях і ўстаноўках, перадаюцца на захаванасць начальнікам цэхаў, іншым службовым асобам адпаведных структурных падраздзяленняў прадпрыемстваў.

Кантроль за зместам і гатоўнасцю да дзеянняў першасных сродкаў пажаратушэння павінны ажыццяўляць прызначаныя адказныя асобы прадпрыемства, члены добраахвотнай пажарнай дружныны.

Для ўказання месцазнаходжання першасных сродкаў пажаратушэння варта ўсталёўваць на бачных месцах унутры і па-за памяшканняў знакі па ДАСТ 12.4.026.

Вогнетушыцелі, адпраўленыя з аб'екта на перазарадку, варта замяняць адпаведнай колькасцю зараджаных вогнетушыцеляў.

Пераносныя вогнетушыцелі павінны размяшчацца на адлегласці не менш за 1,2 метра ад праёму дзвярэй і на вышыні не больш за 1,5 метра ад узроўня падлогі, лічачы ад нізу вогнетушыцеля.

Дапускаецца ўстаноўка вогнетушыцеляў у тумбах або шафах, канструкцыя якіх павінна дазваляць візуальна вызначыць тып вогнетушыцеля і забяспечыць свабодны доступ да яго.

Для размяшчэння першасных сродкаў пажаратушэння ў вытворчых і іншых памяшканнях, а таксама на тэрыторыі прадпрыемства павінны ўсталёўвацца, як правіла, спецыяльныя пажарныя пасты (шчыты).

На пажарных пастах (шчытах) павінны быць размешчаныя толькі тыя першасныя сродкі тушэння пажараў, якія могуць прымяняцца толькі ў дадзеным памяшканні, збудаванні, устаноўцы. Сродкі пажаратушэння і пажарныя пасты павінны быць афарбаваныя ў адпаведныя колеры па ДАСТ 12.4.026.

Запорная арматура (краны, рычажныя клапаны, вечка гарлавін) вогнетушыцеляў павінна быць апламбаваная. Выкарыстаныя вогнетушыцелі, а таксама вогнетушыцелі з сарванымі пломбама павінны быць неадкладна канфіскаваныя для праверкі і перазарадкі.

Пенныя вогнетушыцелі ўсіх тыпаў, размешчаныя на вуліцы ці ў неацяпляемым памяшканні, да наступлення адмоўных тэмператур павінны быць перанесены ў памяшканне, якое ацяпляецца, а на іх месцы ўстаноўлены знакі з указаннем новага месца знаходжання.

Зарадка, агляд і перазарадка вогнетушыцеляў усіх тыпаў павінны выконвацца ў адпаведнасці з тэхнічнымі ўмовамі, пашпартамі заводаў вытворцаў або інструкцыяй па эксплуатацыі. Газавыя і запамповыя вогнетушыцелі, у якіх маса вогнетушачага зарада або ціск рабочага асяроддзя менш або больш разліковага на 5% пры тэмпературы 20+/-2°C, падлягаюць дазарадцы (перазарадцы).

Ёмістасці для захоўвання вады павінны мець аб'ём не менш 200 літраў і камплектавацца вечкам і вядром. Ёмістасці павінны быць афарбаваныя ў чырвоны колер і мець надпіс белым колерам "Для тушэння пажару". Не радзей аднаго разу ў 10 дзён вада павінна папаўняцца, а адзін раз у квартал цалкам мяняцца.

Скрыні для пяску павінны мець аб'ём 0,5; 1,0; 3,0 м.куб. і камплектавацца саўковай лапатай. Канструкцыя скрыні павінна забяспечваць зручнасць здабывання пяску і выключаць трапленне ў яго вільгаці. Перад запаўненнем скрыні пясок павінен быць прасеяны і прасушаны. Пясок варта адзін раз у 10 дзён аглядаць і пры ўвільгатненні і ўтварэнні камякоў прасушваць.

Палатно, кашма павінны мець памеры 1*1 м; 2*1,5 м; 2*2 м, іх варта захоўваць у металічных, пластмасавых футлярах з вечкамі, перыядычна, але не радзей за адзін раз у месяц, прасушваць і чысціць ад пылу.

Аўтаматычныя сродкі выяўлення і тушэння пажараў.

Аўтаматычныя сістэмы пажаратушэння прызначаны для тушэння або лакалізацыі пажару. Адначасова яны павінны выконваць і функцыі аўтаматычнай пажарнай сігналацыі.

Устаноўкі аўтаматычнага пажаратушэння павінны адпавядаць наступным патрабаванням:

- час спрацоўвання павінен быць менш гранічна дапушчальнага часу свабоднага развіцця пажару;

- мець працягласць дзеяння ў рэжыме тушэння, неабходную для ліквідацыі пажару;

- мець неабходную інтэнсіўнасць падачы (канцэнтрацыю) вогнетушачых рэчываў;

- надзейнасць функцыянавання.

У памяшканнях катэгорый А, Б, В прымяняюцца стацыянарныя ўстаноўкі пажаратушэння, якія падзяляюцца на аэразольныя (галоідавуглевадародныя), вадкасныя, вадзяныя (спрынклерныя і дрэнчарныя), паравыя, парашковыя.

У пажаранебяспечных памяшканнях рэкамендуецца падаваць ваду адразу па ўсёй плошчы памяшкання. У гэтых выпадках прымяняюць устаноўкі групавога дзеяння (дрэнчарныя). Дрэнчарныя – гэта спрынклеры без плаўкіх замкоў з адкрытымі адтулінамі для вады і іншых саставаў. У звычайны час выхад вады ў сетку зачынены клапанам групавога дзеяння.

У будынках з масавым знаходжаннем людзей у адпаведнасці з патрабаваннямі будаўнічых нормаў і правілаў, а таксама сапраўдных правілаў павінна быць распрацавана і ўкаранёна сістэма экстранага апавяшчэння, прызначаная для паведамлення аб узнікненні пажару змешчаным у будынку людзям з мэтай стварэння ўмоў для іх своечасовай эвакуацыі.

Варта мець на ўвазе, што для ўнівермагаў, універсамаў, рэстаранаў, сталовых, кафэ, размешчаных у будынках I і II ступені вогнеўстойлівасці, неабходны час эвакуацыі прымаецца роўным 6 хв., у будынках III і IV ступені вогнеўстойлівасці – 4 хв., у будынках V ступені вогнеўстойлівасці – 3 хв. У гэтых умовах своечасовае апавяшчэнне людзей аб пажары з’яўляецца адным з вырашальных умоў забеспячэння іх бяспекі.

Ва ўсіх выпадках сістэму апавяшчэння людзей аб пажары трэба разглядаць як складовую частку комплексу тэхнічных сродкаў супрацьпажарнай абароны будынкаў.

Для апавяшчэння людзей аб пажары ў будынку можа быць выкарыстана як унутраная радыётрансляцыйная сетка, так і іншыя спецыяльна змантаваныя сеткі вяшчання, а таксама трывожныя званкі і іншыя гукавыя сігналы.

Тыпавая схема сістэмы апавяшчэння аб пажары павінна, як правіла, уключаць наступныя асноўныя элементы: магнітафон з загадзя запісанымі на магнітную стужку тэкстамі апавяшчэння, узмацняльнік, прыладу выхадной камутацыі, размеркавальную правадную сетку, гукавыя калонкі (дынамікі).

Сістэма апавяшчэння людзей аб пажары павінна адказваць наступным патрабаванням:

- забяспечыць магчымасць апавяшчэння як адначасова ўсіх людзей, якія знаходзяцца ў будынку, так і часткі людзей, якія знаходзяцца ў небяспечнай зоне;

- улічваць асаблівасці людзей, якія знаходзяцца ў будынку (здольнасць да самастойнага перамяшчэння, веданне шляхоў эвакуацыі, нацыянальны склад);

- павінна функцыянаваць на ўсіх этапах эвакуацыі.

Тэкст экстранага апавяшчэння павінен з інтэрваламі перадавацца пры пажары датуль, пакуль не будзе ліквідавана небяспека для жыцця людзей, якія знаходзяцца ў будынку або небяспечнай зоне. Пры гэтым тэкставая частка і дыкцыя экстранай інфармацыі павінны быць адпрацаваны так, каб у максімальнай ступені знізіць элемент нечаканасці і раптоўнасці ад перадачы паведамлення.

Расстаноўку гучнагаварыцеляў, гукавых калонак неабходна вырабляць зыходзячы з умоў забеспячэння выразнай чутнасці перадаванага тэксту.

Гукавыя калонкі (дынамікі) і іншыя сродкі гукавога апавяшчэння варта ўсталёўваць у вестыбюлях, холах, калідорах, залах і іншых памяшканнях, звязаных з пастаянным або часовым знаходжаннем людзей. Гучнагаварыцелі (дынамікі) сістэмы апавяшчэння ў памяшканнях павінны быць без рэгулятараў гучнасці і падлучаныя да правадной сеткі без раздымных прылад.

Уключэнне сістэмы апавяшчэння варта ажыццяўляць з памяшкання дзяжурнага адміністратара або пажарнай аховы аб'екта, гэта значыць з месцаў з пастаяннай наяўнасцю дзяжурнага персаналу. Кіраўніком аб'екта павінен быць вызначаны круг асоб, якія могуць прымаць рашэнне аб уключэнні сістэмы апавяшчэння людзей аб пажары. Гэта рашэнне павінна прымацца толькі пасля высвятлення абстаноўкі на паверсе пажару і ступені пагрозы людзям, для чаго рэкамендуецца аб'ястачыць аб'ект сродкамі аператыўнай сувязі (селектарамі, прамымі тэлефонамі).

Для запісу тэкстаў апавяшчэння варта падбіраць дыктараў з добра пастаўленым голасам, якія валодаюць заспакаяльным гучаннем, з вельмі выразнай дыкцыяй. Працягласць трансляцыі тэксту не павінна перавышаць 1,5-2 хвілін. Тэкст апавяшчэння павінен перадавацца бесперапынна на працягу ўсяго часу эвакуацыі людзей. У будынках, прызначаных для абслугоўвання замежных гасцей (крамы фірмы “Бярозка”, рэстараны і да т.п.) тэкст варта перадаваць на рускай, англійскай, французскай і нямецкай мовах. Перад пачаткам трансляцыі тэксту апавяшчэння рэкамендуецца

падаваць сігнал, ідэнтычны сігналу шырокавяшчальных радыёстанцый з мэтай прыцягнення ўвагі людзей да зместу паведамлення.

Пры адсутнасці на аб'екце спецыяльных сістэм апавяшчэння людзей аб пажары паведамленне можа быць перададзена праз сістэму службовай сувязі або праз асоб, прызначаных для гэтай мэты кіраўніком аб'екта. У гэтым выпадку варта мець загадзя распрацаваны тэкст апавяшчэння.

На асабліва буйных аб'ектах (напрыклад, шматпавярховых універмагах) з адначасовым знаходжаннем вялікай колькасці людзей варта прадугледжваць рэзервовае электражыўленне прылад сістэмы апавяшчэння (ад акумулятарных батарэй) з устаноўкай рэле аўтаматычнага пераключэння электражыўлення на рэзервовую крыніцу пры адключэнні асноўнага.

Пры пажары ў будынку апавяшчэнне аб пажары можа ажыццяўляцца:

– па зонах, калі неабходна эвакуіраваць людзей з палаючага і двух-трох сумежных паверхаў;

– па ўсім будынку, калі неабходна эвакуіраваць людзей з усіх паверхаў. Да гэтага спосабу апавяшчэння варта звяртацца толькі ў выключных выпадках; асабліва гэта ставіцца да шматпавярховых будынкаў крам, дзе ў першую чаргу эвакуацыю мэтазгодна праводзіць з верхніх паверхаў;

– праз адміністрацыю і асоб абслуговага персаналу (напрыклад, у крамах “Дзіцячы свет”, кафэ для дзяцей), якія прымаюць пасля выяўлення пажару рашэнне аб эвакуацыі ў адпаведнасці з распрацаваным планам і аб'ектавай інструкцыяй.

Пры ўзнікненні пажару ў верхніх паверхах будынка на першым этапе не варта перадаваць паведамленне пра пажар у ніжэйразмашчаныя паверхі. У гэтым выпадку рэкамендуецца з дапамогай абслуговага персаналу спачатку апавясціць людзей на паверсе, дзе ўзнік пажар, і ў вышэйразмашчаным паверсе, для чаго можна выкарыстоўваць электрамегафоны ці простыя рупары.

Для зальных памяшканняў прадпрыемстваў грамадскага харчавання (залаў рэстаранаў, кафэ, сталовых вялікай ёмістасці) акрамя сістэмы маўленчага апавяшчэння мэтазгодна выкарыстоўваць і іншыя сродкі (званкі, светлавыя міргаючыя табло і да т.п.) з мэтай прыцягнення ўвагі прысутных да распараджэнняў абслуговага персаналу.

Сістэмы апавяшчэння людзей аб пажары могуць быць таксама ўключаны па распараджэнні кіраўніка тушэння пажару, калі ён усталое, што жыццю людзей у будынку (або яго часткі) пагражае або можа пагражаць небяспека.

Пытанне арганізацыі апавяшчэння на выпадак пажару, устанавленне парадку эвакуацыі людзей з будынкаў павінны ўвайсці састаўным элементам у кожнае пажарна-тэхнічнае абследаванне. Гэтым пытаннем абавязаны таксама займацца аб'ектавыя пажарна-тэхнічныя камісіі. Варта рэгулярна і старанна правяраць не толькі ўстаноўкі апавяшчэння пра пажар, але і сістэму аварыйнага асвятлення, наяўнасць знакаў бяспекі, якія паказваюць

кірунак руху людзей да эвакуацыйных выхадаў, парадак утрымання шляхоў эвакуацыі, а таксама выразнасць ведаў абслуговым персаналам сваіх абавязкаў па апавяшчэнні і эвакуацыі людзей.

Пры адсутнасці на аб'ектах якіх-небудзь тэхнічных сродкаў апавяшчэння людзей аб пажары кіраўнікі аб'ектаў павінны правесці неабходную работу з абслуговым персаналам па дбайнай адпрацоўцы пытанняў паведамлення людзей аб небяспецы і парадку іх эвакуацыі пры пажары. Рэкамендуецца ва ўсіх выпадках забяспечыць абслугоўваючы персанал электрамегафонамі або простымі рупарамі, якія ўзмацняюць гук голасу, а таксама электрычнымі ліхтарыкамі.

Асаблівую ўвагу трэба звярнуць на захаванне стрыманасці і выразнасць дзеяння адміністрацыі пры неабходнасці тэрміновай эвакуацыі людзей з буйных універмагаў і прадпрыемстваў грамадскага харчавання, дзе адначасова знаходзіцца вялікая колькасць людзей.

Тэксты экстранага апавяшчэння і магнітныя плёнкі з іх запісамі павінны захоўвацца такім чынам, каб выключыць магчымасць іх няправільнага выкарыстання.

Тэма 2.2 Меры бяспекі на працоўным месцы. Парадак расследавання, афармлення і ўліку няшчасных выпадкаў. Аказанне дапамогі пацярпелым

Няшчасны выпадак на вытворчасці ўзнікае пры ўздзеянні на працуючага небяспечнага вытворчага фактару ў момант выканання ім працоўных абавязкаў або заданняў кіраўніка работ. У якасці прыкладаў няшчасных выпадкаў можна назваць падзенне з вышыні, удары, вывіхі, пераломы, парэзы, траўматычныя ампутацыі розных частак цела, апёкі, абмаражэння, уздзеянне электрычнага току, наезд машын і інш.

Наступствы няшчасных выпадкаў могуць быць самымі рознымі: ад мікратраўмаў, якія не выклікаюць нават часовай страты працаздольнасці, да смяротнага зыходу. Няшчасныя выпадкі ў залежнасці ад абставін, прычын, месца і часу здарэння падзяляюцца:

- на няшчасныя выпадкі на вытворчасці, звязаныя з працай;
- няшчасныя выпадкі, не звязаныя з вытворчасцю;
- бытавыя траўмы.

Крытэрыі, якія дазваляюць класіфікаваць траўму як вытворчую (няшчасны выпадак на вытворчасці), парадак правядзення расследавання і ўліку няшчасных выпадкаў на вытворчасці вызначаны ў пастанове Савета Міністраў Рэспублікі Беларусь ад 15.01.2004 г. № 30 “Аб расследаванні і ўліку няшчасных выпадкаў на вытворчасці і прафесійных захворванняў” (з змян. і дап.). Указанай пастановай зацверджаны Правілы расследавання і ўліку няшчасных выпадкаў на вытворчасці і прафесійных захворванняў (далей – Правілы). Правілы вызначаюць адзіны парадак расследавання, афармлення і ўліку няшчасных выпадкаў на вытворчасці і прафесійных захворванняў.

Няшчасныя выпадкі на вытворчасці ў залежнасці ад колькасці пацярпелых падзяляюцца:

– на групавыя, якія адбыліся адначасова з двума і больш работнікамі, у залежнасці ад цяжару атрыманых траўмаў;

– няшчасныя выпадкі, якія адбыліся з адным работнікам.

Па цяжару наступстваў няшчасныя выпадкі падзяляюцца:

– на няшчасныя выпадкі са смяротным зыходам;

– яшчасныя выпадкі з цяжкім зыходам;

– няшчасныя выпадкі без цяжкіх наступстваў.

Цяжар вытворчых траўмаў вызначаецца арганізацыямі аховы здароўя ў адпаведнасці з нарматыўнымі прававымі актамі Міністэрства аховы здароўя Рэспублікі Беларусь:

– няшчасны выпадак на вытворчасці – падзея, у выніку якой работнік атрымаў калецтва ці іншае пашкоджанне здароўя пры выкананні працоўных абавязкаў і ў выпадках, як на тэрыторыі наймальніка, так і ў любым іншым месцы, дзе работнік знаходзіўся ў сувязі з працай або здзяйсняў дзеянні ў інтарэсах наймальніка і якое пацягнула неабходнасць пераводу работніка на іншую працу, часовую або ўстойлівую страту ім прафесійнай працаздольнасці альбо яго смерць;

– траўма – парушэнне анатамічнай цэласнасці або фізіялагічных функцый тканін ці органаў чалавека, выкліканае раптоўным знешнім уздзеяннем;

– прафесійнае захворванне (хранічнае або вострае) – захворванне застрахаванага, выкліканае выключна або пераважна ўздзеяннем на яго шкоднага вытворчага фактару працоўнага працэсу, што пацягнула часовую (не менш аднаго дня) або ўстойлівую страту ім прафесійнай працаздольнасці або яго смерць;

– вострае прафесійнае захворванне (атручванне) – захворванне, якое ўзнікла ў выніку ўздзеяння шкоднага вытворчага фактару (фактараў) у працэсе працоўнай дзейнасці на працягу не больш трох рабочых дзён (змен);

– хранічнае прафесійнае захворванне (атручэнне) – захворванне, якое з’яўляецца вынікам працяглага ўздзеяння на работніка шкоднага вытворчага фактару (фактараў), якое пацягнула часовую або ўстойлівую страту прафесійнай працаздольнасці.

Дзеянне правілаў распаўсюджваецца:

1) на наймальнікаў;

2) страхавальнікаў па абавязковаму страхаванню ад няшчасных выпадкаў на вытворчасці і прафесійных захворванняў (далей – страхавальнікаў);

3) страхоўшчыкаў, на якіх ускладзена ажыццяўленне абавязковага страхавання ад няшчасных выпадкаў на вытворчасці і прафесійных захворванняў (далей – страхоўшчыкаў);

4) грамадзян Рэспублікі Беларусь, замежных грамадзян і асоб без грамадзянства:

4.1) выконваюць працу на падставе працоўнага дагавора (кантракта) (далей – работнікаў);

4.2) выконваюць работу на аснове членства (удзелу) у арганізацыях любых арганізацыйна-прававых формах; кіраўнікоў і членаў сялянскіх (фермерскіх) гаспадарак;

4.3) навучэнцаў і выхаванцаў устаноў адукацыі, аспірантаў, клінічных ардынатарай, дактарантаў, якія прыцягваюцца да работ у арганізацыях, у т.л. у перыяд праходжання вытворчай практыкі (стажыроўкі);

4.4) ваеннаслужачых Узброеных Сіл, іншых воінскіх фарміраванняў, асоб радавога і начальніцкага складу органаў унутраных спраў, органаў і падраздзяленняў па надзвычайных сітуацыях, органаў фінансавых расследаванняў пры выкананні ў арганізацыях работ, не звязаных з нясеннем ваеннай службы, выкананнем службовых абавязкаў;

4.5) асоб, якія змяшчаюцца ў папраўчых, лячэбна-працоўных і выхаваўча-працоўных установах і прыцягваюцца да выканання аплатных работ, а таксама асоб, падвергнутых адміністрацыйнаму арышту, якія прыцягваюцца да працы;

4.6) асобы, якія праходзяць навучанне, працоўную рэабілітацыю і (або) практыку на вытворчасці, а таксама асоб, якія прыцягваюцца да працы ў працэсе лячэння (працатэрапіі) у арганізацыях аховы здароўя;

4.7) асобы, якія прыцягваюцца ва ўстаноўленым парадку да ліквідацыі надзвычайных сітуацый прыроднага і тэхнагеннага характару, да грамадскіх работ;

4.8) асобы, якія працуюць па грамадзянска-прававому дагавору на тэрыторыі страхавальніка і дзейнічаюць пад кантролем страхавальніка за бяспечным вядзеннем работ або якія дзейнічаюць пад кантролем страхавальніка за бяспечным вядзеннем работ па-за тэрыторыяй страхавальніка.

Пры няшчасным выпадку на вытворчасці работнікі прымаюць меры па прадухіленні ўздзеяння траўміруючых фактараў на пацярпелага, аказанні яму першай дапамогі, выкліку на месца здарэння медыцынскіх работнікаў або дастаўцы пацярпелага ў арганізацыю аховы здароўя.

Кантроль за правільным і своєчасовым расследаваннем, афармленнем і ўлікам няшчасных выпадкаў на вытворчасці і прафесійных захворванняў, а таксама выкананнем мерапрыемстваў па ліквідацыі іх прычын ажыццяўляюць рэспубліканскія органы дзяржаўнага кіравання і іншыя дзяржаўныя арганізацыі, падпарадкаваныя ураду Рэспублікі Беларусь, мясцовыя выканаўчыя і распарадчыя органы, дэпартамент дзяржаўнай інспекцыі працы, органы дзяржаўнага спецыялізаванага нагляду і кантролю, вышэйстаячыя арганізацыі, прафсаюзы (іншыя прадстаўнічыя органы работнікаў).

Страхоўшчык і пацярпелы маюць права прымаць удзел у расследаванні няшчаснага выпадку на вытворчасці або прафесійнага захворвання, знаёміцца з дакументамі расследавання няшчаснага выпадку, прафесійнага захворвання, атрымліваць іх копіі.

Няшчасны выпадак на вытворчасці або прафесійнае захворванне з'яўляюцца страхавымі выпадкамі, калі пацярпелы падлягае абавязковаму страхаванню ад няшчасных выпадкаў на вытворчасці і прафесійных захворванняў.

У адпаведнасці з Правіламі расследуюцца няшчасныя выпадкі, у выніку якіх работнікі або іншыя асобы атрымалі траўмы, у т.л. атручванне, цеплавая ўдары, апёкі, абмаражэнне, утапленне, паражэнні электрычным токам, маланкай, выпраменьваннем, цялесныя пашкоджанні, нанесеныя іншымі асобамі, а таксама атрыманыя ў выніку ўздзеяння жывёл і насякомых, выбухаў, аварый, разбурэння будынкаў, збудаванняў і канструкцый, стыхійных бедстваў і іншых надзвычайных сітуацый і іншыя пашкоджанні здароўя, якія пацягнулі за сабой неабходнасць пераводу пацярпелага на іншую работу, часовую (не менш аднаго дня) або ўстойлівую страту ім працаздольнасці альбо яго смерць, якія, падчас дадатковых спецыяльных перапынкаў і перапынкаў для адпачынку і харчавання, у перыяды да пачатку і пасля заканчэння работ, пры выкананні работ у звышвызначаны час, у выхадныя дні, дзяржаўныя святы і святочныя дні, устаноўленыя і аб'яўленыя Прэзідэнтам Рэспублікі Беларусь непрацоўнымі:

1) на тэрыторыі арганізацыі, наймальніка, страхавальніка або ў іншым месцы працы, у тым ліку ў камандзіроўцы, а таксама ў любым іншым месцы, дзе пацярпелы знаходзіўся ў сувязі з працай або здзяйсняў дзеянні ў інтарэсах арганізацыі, наймальніка, страхавальніка;

2) падчас руху да месца працы або з працы на транспарце, дадзеным арганізацыяй, наймальнікам, страхавальнікам;

3) на асабістым транспарце, выкарыстоўваемым са згоды або па распараджэнні (даручэнні) арганізацыі, наймальніка, страхавальніка ў іх інтарэсах;

4) на транспарце агульнага карыстання або іншым транспарце, а таксама падчас руху пешшу пры перамяшчэнні паміж аб'ектамі абслугоўвання альбо выкананні даручэння арганізацыі, наймальніка, страхавальніка,

5) пры накіраванні на транспартным сродку ў якасці зменшчыка падчас міжменнага адпачынку (кіроўца, правадыр, іншы работнік);

6) пры працы вахтавым (экспедыцыйным) метадам падчас міжменнага адпачынку, а таксама пры знаходжанні на судне ў вольны ад вахты і суднавых работ час;

7) пры выкананні работ па ліквідацыі надзвычайных сітуацый прыроднага і тэхнагеннага характару і іх наступстваў;

8) пры ўдзеле ў грамадскіх работах беспрацоўных грамадзян, зарэгістраваных у органах дзяржаўнай службы занятасці;

9) пры выкананні работ па грамадзянска-прававому дагавору на тэрыторыі і пад кантролем страхавальніка за бяспечным вядзеннем работ або пад кантролем страхавальніка за бяспечным вядзеннем работ па-за тэрыторыяй страхавальніка.

Аб кожным няшчасным выпадку на вытворчасці пацярпелы (пры магчымасці), іншыя работнікі неадкладна паведамляюць службовай асобе арганізацыі, наймальніка, страхавальніка.

Службовая асоба арганізацыі, наймальніка, страхавальніка:

– пры неабходнасці неадкладна арганізуе аказанне першай дапамогі пацярпеламу, выклік медыцынскіх работнікаў на месца здарэння (дастаўку пацярпелага ў арганізацыю аховы здароўя);

– прымае неадкладныя меры па прадухіленні развіцця аварыйнай сітуацыі і ўздзеяння траўміруючых фактараў на іншых асоб;

– забяспечвае да пачатку расследавання няшчаснага выпадку захаванне становішча на месцы здарэння, а калі гэта немагчыма – фіксаванне абстаноўкі шляхам складання схемы пратаколу, фатаграфавання ці іншым метадам;

– паведамляе наймальніку, страхавальніку аб няшчасным выпадку.

Наймальнік, страхавальнік, атрымаўшы паведамленне аб няшчасным выпадку на вытворчасці:

– прымае меры па ліквідацыі прычын няшчаснага выпадку;

– на працягу аднаго дня паведамляе аб няшчасным выпадку страхоўшчыку, наймальніку пацярпелага (пры няшчасным выпадку з работнікам іншага наймальніка) і накіроўвае ў арганізацыю аховы здароўя запыт аб цяжкасці траўмы пацярпелага;

– інфармуе аб няшчасным выпадку на вытворчасці сваякоў пацярпелага і прафсаюз (іншы прадстаўнічы орган работнікаў);

– забяспечвае расследаванне няшчаснага выпадку на вытворчасці.

Расследаванне няшчаснага выпадку на вытворчасці (акрамя груповага, са смяротным або цяжкім зыходам) праводзіцца ўпаўнаважанай службовай асобай арганізацыі, наймальніка, страхавальніка з удзелам упаўнаважанага прадстаўніка прафсаюза (іншага прадстаўнічага органа работнікаў), спецыяліста па ахове працы або іншага спецыяліста, на якога ўскладзены гэтыя абавязкі (намесніка кіраўніка арганізацыі, адказнага за арганізацыю аховы працы).

Пры неабходнасці для ўдзелу ў расследаванні могуць прыцягвацца адпаведныя спецыялісты іншых арганізацый. У расследаванні могуць прымаць удзел прадстаўнік страхоўшчыка і сваяк пацярпелага.

Удзел у расследаванні няшчаснага выпадку на вытворчасці кіраўніка, на якога непасрэдна ўскладзены арганізацыя работы па ахове працы і забеспячэнне бяспекі працы пацярпелага, не дапускаецца.

Расследаванне няшчаснага выпадку на вытворчасці павінна быць праведзена ў тэрмін не больш за тры працоўныя дні. У названы тэрмін не ўключаецца час, неабходны для правядзення экспертыз, атрымання

заклучэнняў праваахоўных органаў, арганізацый аховы здароўя і іншых органаў і арганізацый.

Пры расследаванні няшчаснага выпадку на вытворчасці:

– праводзіцца абследаванне стану ўмоў і аховы працы на месцы здарэння няшчаснага выпадку;

– пры неабходнасці арганізуецца фатаграфаванне месца здарэння няшчаснага выпадку, пашкоджанага аб'екта, складанне схем, эскізаў, правядзенне тэхнічных разлікаў, лабараторных даследаванняў, выпрабаванняў, экспертыз і іншых мерапрыемстваў;

– бяруцца тлумачэнні, апытваюцца пацярпелыя (пры магчымасці), сведкі, службовыя і іншыя асобы;

– вывучаюцца неабходныя дакументы;

– устанаўліваюцца абставіны, прычыны няшчаснага выпадку, асобы, якія дапусцілі парушэнні актаў заканадаўства аб працы і аб ахове працы, тэхнічных нарматыўных прававых актаў, лакальных нарматыўных актаў, распрацоўваюцца мерапрыемствы па ліквідацыі прычын няшчаснага выпадку і папярэджанні падобных здарэнняў.

Няшчасны выпадак з работнікам, часова пераведзеным на працу да іншага наймальніка альбо які выконваў працу па сумяшчальніцтве, расследуецца і ўлічваецца наймальнікам, у якога адбыўся няшчасны выпадак.

Пасля завяршэння расследавання ўпаўнаважаная службовая асоба арганізацыі, наймальніка, страхавальніка з удзелам асоб, якія прымалі ўдзел у расследаванні, афармляе акт аб няшчасным выпадку на вытворчасці формы Н-1 (далей – акт формы Н-1) у чатырох экзэмплярах.

Калі на падставе дакументаў праваахоўных органаў, арганізацый аховы здароўя, судова-медыцынскай экспертызы і іншых вынікаў расследавання ўстаноўлена, што няшчасны выпадак адбыўся з прычыны супрацьпраўных дзеянняў пацярпелага (крадзеж, згон транспартных сродкаў і іншыя супрацьпраўныя дзеянні), наўмыснага прычынення шкоды свайму здароўю (самагубства, спроба самагубства, членашкодніцтва) альбо абумоўлены выключна станам здароўя пацярпелага, то такія няшчасныя выпадкі афармляецца актам аб невытворчым няшчасным выпадку формы НП (далей – акт формы НП) у чатырох экзэмплярах.

Рашэнне аб афармленні актам формы НП няшчаснага выпадкаў, абумоўленых выключна станам здароўя пацярпелага, прымаецца, калі ў выніку расследавання не будуць выяўлены арганізацыйныя, тэхнічныя, санітарна-гігіенічныя, псіхафізіялагічныя і іншыя прычыны, а таксама фактары вытворчага асяроддзя і вытворчага працэсу, якія аказалі ўплыў на стан здароўя пацярпелага.

Няшчасныя выпадкі са смяротным зыходам, якія адбыліся пры абставінах, калі адзіным проціпраўным дзеяннем пацярпелага з'явілася яго знаходжанне ў стане алкагольнага, наркатычнага або таксічнага ап'янення, падлягаюць афармленню актам формы Н-1.

Няшчасныя выпадкі рэгіструюцца адпаведна ў журнале рэгістрацыі няшчасных выпадкаў на вытворчасці або журнале рэгістрацыі невытворчых няшчасных выпадкаў.

3 ПРАКТЫЧНЫ РАЗДЗЕЛ

Пытанні да практычных заняткаў

Тэма 1.2 Тэарэтычныя асновы аховы працы (2 гадзіны)

Пытанні для разгляду:

1. Правы і абавязкі працадаўцы па забеспячэнню аховы працы.
2. Правы, абавязкі, гарантыі, якія працуюць на ахову працы.
3. Органы нагляду і кантролю за выкананнем заканадаўства па ахове працы.
4. Віды адказнасці за невыкананне патрабаванняў па ахове працы.

Тэма 1.4 Электрабяспека (2 гадзіны)

Пытанні для разгляду:

1. Нарматыўна-тэхнічная дакументацыя па электрабяспецы.
2. Прыклады паражэнняў электрычным токам.
3. Парадак праверкі ведаў персаналам правілаў электрабяспекі і інструкцый.

Тэма 2.2 Меры бяспекі на працоўным месцы. Парадак расследавання, афармлення і ўліку няшчасных выпадкаў. Аказанне дапамогі пацярпелым (2 гадзіны, практычны занятак)

1. Расследаванне і ўлік няшчасных выпадкаў.
2. Расследаванне і ўлік прафесійных захворванняў.
3. Справаздачнасць аб няшчасных выпадках і прафесійных захворваннях.

4 РАЗДЗЕЛ КАНТРОЛЮ ВЕДАЎ

4.1 Пытанні для бягучай атэстацыі слухачоў

Заданні для выканання кантрольнай работы па дысцыпліне “Асновы аховы працы”

1. Пералічыць асноўныя заканадаўчыя акты Рэспублікі Беларусь па ахове працы.
2. Апісаць парадак распрацоўкі, узгаднення і зацвярджэння інструкцый па ахове працы.
3. Класіфікаваць першасныя сродкі пажаратушэння ў адпаведнасці з тактыка-тэхнічнымі характарыстыкамі.
4. Асоба, адказная за стан электрагаспадаркі, пералічыць асноўныя абавязкі, кваліфікацыя, група па электрабяспецы.
5. Пералічыць і абгрунтаваць асноўныя абавязкі работнікаў па ахове працы.
6. Пералічыць і класіфікаваць няшчасныя выпадкі, якія падлягаюць спецыяльнаму расследаванню.
7. Апісаць парадак спецыяльнага расследавання няшчасных выпадкаў.
8. Распрацаваць варыянты дакументаў, якія складаюцца па выніках спецыяльнага расследавання няшчаснага выпадку на вытворчасці.
9. Пералічыць абавязкі наймальніка пры правядзенні спецыяльнага расследавання няшчаснага выпадку.
10. Вызначыць ролю дзяржавы ў рэалізацыі права работнікаў на ахову працы.
11. Пералічыць парадак расследавання няшчасных выпадкаў на вытворчасці.
12. Распрацаваць варыянт дакумента, які складаецца па выніках расследавання няшчаснага выпадку. Парадак яго зацвярджэння.
13. Пералічыць і абгрунтаваць абавязкі наймальнікаў па забеспячэнню аховы працы.
14. Пералічыць падставы для пазачарговай праверкі ведаў па пытаннях аховы працы кіраўнікоў і спецыялістаў.
15. Апісаць парадак арганізацыі работы па ахове працы на прадпрыемстве, ва ўстанове, арганізацыі. Сістэма кіравання аховай працы.
16. Абгрунтаваць гарантыі права работнікаў на ахову працы.
17. Пералічыць асноўныя абавязкі, правы і адказнасць службовых асоб за выкананне патрабаванняў па ахове працы.
18. Апісаць парадак праверкі і перагляду інструкцый па ахове працы.
19. Пералічыць персанал, якому прысвойваюцца групы па электрабяспецы. Групы па электрабяспецы. Парадак праверкі ведаў і прысваення групы.

20. Апісаць парадак планавання работы і мерапрыемстваў па ахове працы.
21. Апісаць арганізацыю агнявых работ. Агульныя патрабаванні да арганізацыі і правядзення агнявых работ.
22. Перадаць правілы аказання першай дапамогі пры паражэнні электрычным токам.
23. Апісаць парадак кантролю за выкананнем заканадаўства аб ахове працы.
24. Апісаць парадак арганізацыі навучання і праверкі ведаў па ахове працы кіраўнікоў і спецыялістаў.
25. Пeralічыць віды інструкцый па ахове працы. Пeralічыць парадак іх распрацоўкі, узгаднення і зацвярджэння.
26. Пeralічыць дзеянні работнікаў пры выяўленні пажару. Парадак паведамлення аб пажары. Арганізацыя эвакуацыі людзей і матэрыяльных каштоўнасцей.
27. Апісаць парадак дзеянняў работніка пры тушэнні пажару.
28. Апісаць парадак расследавання няшчаснага выпадку (аварыі) з цяжкімі наступствамі.
29. Медыцынскія агляды. Пeralічыць нарматыўныя акты па іх арганізацыі і правядзенню. Пeralічыць парадак інструктажу па ахове працы.
30. Апісаць парадак арганізацыі службы аховы працы ў арганізацыі.
31. Апісаць парадак адказнасці кіраўнікоў за парушэнні заканадаўства аб ахове працы.
32. Апісаць парадак арганізацыі пажарна-тэхнічнай камісіі.
33. Пeralічыць сродкі індывідуальнай і калектыўнай абароны работнікаў. Класіфікацыя сродкаў абароны.
34. Апісаць парадак інструктажу па ахове працы, перыядычнасць яго правядзення і змест.
35. Апісаць парадак арганізацыі добраахвотнай пажарнай дружыны.
36. Апісаць парадак арганізацыі і правядзення спецыяльнага расследавання няшчаснага выпадку на вытворчасці.
37. Пeralічыць працоўныя праваадносінны як узаемаадносінны працадаўцы і яго супрацоўніка пры рэалізацыі апошнім здольнасці да працы.
38. Вызначыць падраздзяленне адносін у залежнасці ад формы арганізацыі.
39. Апісаць асновы працоўнага права адпаведна Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь.
40. Апісаць асновы працоўнага права адпаведна Працоўнаму кодэксу Рэспублікі Беларусь.
41. Апісаць асновы працоўнага права адпаведна Закону Рэспублікі Беларусь “Аб ахове працы”.
42. Перадаць асноўныя палажэнні і Інструкцыю аб парадку навучання, стажыроўкі, інструктажу і праверкі ведаў па пытаннях аховы працы.

43. Апісаць парадак распрацоўкі і загада аб стварэнні камісіі для праверкі ведаў па пытаннях аховы працы. Пералік прафесій рабочых з улікам прыкладнага пераліку работ з павышанай небяспекай і пералік пасада кіраўнікоў і спецыялістаў, якія павінны праходзіць праверку ведаў па пытаннях аховы працы.

44. Перадаць парадак распрацоўкі, узгаднення і зацвярджэння інструкцый па ахове працы. Інструкцыя аб парадку распрацоўкі і прыняцця лакальных нарматыўных прававых актаў, якія змяшчаюць патрабаванні па ахове працы для прафесій і асобных відаў работ (паслуг). Перадаць змест інструкцыі па ахове працы.

45. Апісаць парадак афармлення і вядзення Журнала ўліку выдачы інструкцый па ахове працы работнікам падраздзяленняў, службам прадпрыемства. Апісаць парадак рэгістрацыі і выдачы інструкцый. Знаходжанне інструкцый на працоўных месцах.

46. Апісаць парадак арганізацыі службы аховы працы ў арганізацыях культуры (Тыпавое палажэнне аб службе аховы працы арганізацыі. Загад аб прызначэнні адказнага за ахову працы і арганізацыю работы і кантроль па ахове працы.).

47. Пералічыць дакументы, якія ўваходзяць у сферу дзейнасці службы аховы працы арганізацыі.

48. Апісаць парадак пашпартызацыі санітарна-тэхнічнага стану ўмоў і аховы працы. Інструкцыя па правядзенню пашпартызацыі санітарна-тэхнічнага стану ўмоў і аховы працы.

49. Апісаць парадак распрацоўкі пашпарта санітарна-тэхнічнага стану ўмоў і аховы працы арганізацыі і яе структурных падраздзяленняў. Данья, якія ўносяцца ў пашпарт санітарна-тэхнічнага стану ўмоў і аховы працы. Правядзенне пашпартызацыі.

50. Апісаць парадак распрацоўкі тыпавой інструкцыі аб правядзенні кантролю за выкананнем заканадаўства аб ахове працы ў арганізацыі. Інструкцыя аб парадку ажыццяўлення грамадскага кантролю за выкананнем заканадаўства аб ахове працы ўпаўнаважанымі асобамі па ахове працы работнікаў арганізацыі. Парадак ажыццяўлення прафсаюзамі грамадскага кантролю за выкананнем заканадаўства Рэспублікі Беларусь аб працы.

51. Апісаць патрабаванні тэхнічных кодэксаў практыкі (ТКП), якія ўстанаўліваюць правілы і нормы рацыянальнай эксплуатацыі электраўстановак і ўтрымання іх у добрым стане з мэтай забеспячэння надзейнасці і бяспекі працы ТКП 181–2009 (02230) ПТЭ электраўстановак спажывцоў.

52. Апісаць патрабаванні тэхнічных кодэксаў практыкі (ТКП), якія ўстанаўліваюць правілы і нормы рацыянальнай эксплуатацыі электраўстановак і ўтрымання іх у добрым стане з мэтай забеспячэння надзейнасці і бяспекі працы ТКП 427–2012 (02230) ПТБ пры эксплуатацыі электраўстановак.

53. Апісаць патрабаванні тэхнічных кодэксаў практыкі (ТКП), якія ўстанаўліваюць правілы і нормы рацыянальнай эксплуатацыі электраўстановак і ўтрымання іх у добрым стане з мэтай забеспячэння надзейнасці і бяспекі працы ТКП 290–2010 (20230) Правілы ўжывання і выпрабавання сродкаў абароны, што выкарыстоўваюцца ў электраўстаноўках, пералік сродкаў індывідуальнай абароны забеспячэння бяспекі працы.

54. Апісаць паслядоўнасць устанаўлення парадку забеспячэння электрабяспекі: прызначэнне адказнай асобы за электрагаспадарку; навучанне і праверка ведаў неэлектратэхнічнага персаналу па электрабяспецы (пры правядзенні ўступнага інструктажу).

55. Апісаць асноўныя правілы пажарнай бяспекі Рэспублікі Беларусь, зацверджаныя пастановай Міністэрства па надзвычайных сітуацыях Рэспублікі Беларусь.

56. Пералічыць асноўныя сродкі пажаратушэння, іх тактыка-тэхнічныя характарыстыкі.

57. Апісаць парадак кантролю пажарнай бяспекі ва ўстановах сацыяльна-культурнай сферы.

58. Пералічыць асноўныя нормы выдачы і забеспячэння сродкамі індывідуальнай абароны ва ўстановах сацыяльна-культурнай сферы.

59. Пералічыць асноўныя палажэнні Інструкцыі аб парадку забеспячэння работнікаў сродкамі індывідуальнай абароны.

60. Пералічыць і абгрунтаваць тыпавыя галіновыя нормы бясплатнай выдачы сродкаў індывідуальнай абароны работнікам культуры, тэлебачання і радыёвяшчання.

61. Пералічыць і абгрунтаваць тыпавыя галіновыя нормы бясплатнай выдачы сродкаў індывідуальнай абароны работнікам агульных прафесій і пасад для ўсіх галін эканомікі.

62. Пералічыць правілы расследавання і ўліку няшчасных выпадкаў на вытворчасці і прафесійных захворванняў. Пералік форм дакументаў, неабходных для расследавання і ўліку няшчасных выпадкаў на вытворчасці і прафесійных захворванняў.

4.2 Заданні для самастойнай работы

Тэма 1.3 Арганізацыя работы па ахове працы

Ключавыя паняцці: парадак планавання і распрацоўкі мерапрыемстваў па ахове працы, план мерапрыемстваў па ахове працы.

Заданне (2 гадзіны)

Разгледзець з выкарыстаннем рэкамендаванай літаратуры наступныя пытанні:

1. Інструкцыя аб парадку планавання і распрацоўкі мерапрыемстваў па ахове працы.

2. Афармленне плана мерапрыемстваў па ахове працы.

Літаратура для самастойнага вывучэння: [5, с. 3–8; 12].

Патрабаванні да праверкі вынікаў самастойнай работы. Праверка вынікаў самастойнай работы ажыццяўляецца пры правядзенні бягучай атэстацыі (пытанні № 2, 5, 15, 17).

Тэма 2.1 Асновы пажарнай бяспекі і сродкі пажаратушэння

Ключавыя паняцці: пажарная бяспека, сродкі пажаратушэння.

Заданне (2 гадзіны)

Разгледзець з выкарыстаннем рэкамендаванай літаратуры наступныя пытанні:

1. Сродкі пажаратушэння.

2. Віды перыядычнага кантролю пажарнай бяспекі.

Літаратура для самастойнага вывучэння: [8, с. 1–2; 10, с. 2–15].

Патрабаванні да праверкі вынікаў самастойнай работы. Праверка вынікаў самастойнай работы ажыццяўляецца пры правядзенні бягучай атэстацыі (пытанні № 3, 26, 27, 32, 35).

4.3 Падрыхтоўка да кантрольнай работы

Напісанне кантрольнай работы – састаўная частка вучэбнага працэсу, адна з форм самастойнай работы слухачоў. Падрыхтоўка да кантрольнай работы садзейнічае набыванню слухачамі навыкаў працы з нарматыўнымі актамі, умению сістэматызаваць, абагульняць матэрыял, лагічна выкладаць свае меркаванні па тэмах вучэбнай дысцыпліны.

Пры падрыхтоўцы да кантрольнай работы неабходна засвоіць матэрыял па наступных тэмах вучэбнай праграмы:

- Асноўныя палажэнні працоўнага права;
- Тэарэтычныя асновы аховы працы;
- Арганізацыя работы па ахове працы;
- Электрабяспека;
- Асновы пажарнай бяспекі і сродкі пажаратушэння;
- Меры бяспекі на працоўным месцы. Парадак расследавання, афармлення і ўліку няшчасных выпадкаў. Аказанне дапамогі пацярпелым.

Кантрольная работа праводзіцца па пытаннях (заданнях), распрацаваных і зацверджаных ва ўстаноўленым парадку.

Агульныя патрабаванні, якія прад'яўляюцца да кантрольнай работы:

- 1) кантрольная работа павінна прадстаўляць сабой сістэматычнае, дастатковае поўнае выкладанне пэўнага пытання (задання);
- 2) пытанні пэўнай тэмы, уключаныя ў кантрольную работу, павінны асвятляцца слухачом на аснове вывучэння і аналізу асноўнай і дадатковай літаратуры.

Фрагментарныя веды або адсутнасць ведаў па дысцыпліне ў рамках адукацыйнага стандарту і вучэбнай праграмы, няўменне выкарыстоўваць неабходную тэрміналогію, адказ на пытанні (выкананне заданняў) з істотнымі памылкамі, нізкі ўзровень культуры выканання заданняў з'яўляюцца крытэрымі, адпаведнасць якім сведчыць, што слухач справіўся з пытаннямі (заданнямі) не бягучай атэстацыяй па вучэбнай дысцыпліне.

5 ДАПАМОЖНЫ РАЗДЗЕЛ

5.1 Вучэбная праграма

Установа адукацыі
“Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”
Інстытут павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў

ЗАЦВЯРДЖАЮ
Рэктар універсітэта
Н.В. Карчэўская
. .2022
Рэг. № ВД- Пп/эвуч.

ВУЧЭБНАЯ ПРАГРАМА ПА ДЫСЦЫПЛІНЕ

АСНОВЫ АХОВЫ ПРАЦЫ

спецыяльнасці перападрыхтоўкі
2-23 02 71 Бібліятэказнаўства і бібліяграфія,
кваліфікацыя: бібліятэкар-бібліёграф,
у адпаведнасці з тыпавым вучэбным планам перападрыхтоўкі,
зацверджаным пастановай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь
28.09.2020 № 260, рэг. № 25-13/126

Мінск, 2022

Распрацоўшчык праграмы:

А.А. Радзівонаў, дацэнт кафедры менеджменту сацыяльна-культурнай дзейнасці ўстановы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”, кандыдат ваенных навук, дацэнт

Рэкамендавана да зацвярджэння:

кафедрай культуралогіі і псіхалага-педагагічных дысцыплін Інстытута павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў установы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”

Праатакол пасяджэння ад 07.06.2022 № 33

Саветам Інстытута павышэння кваліфікацыі і перападрыхтоўкі кадраў установы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”

Праатакол пасяджэння ад 14.06.2022 № 6

Навукова-метадычным саветам установы адукацыі “Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт культуры і мастацтваў”

Праатакол пасяджэння ад 15.06.2022 № 5

УВОДЗІНЫ

Вучэбная праграма па дысцыпліне “Асновы аховы працы” прадугледжвае рэалізацыю патрабаванняў, якія ўстаноўлены Адукацыйным стандартам перападрыхтоўкі кіруючых работнікаў і спецыялістаў па спецыяльнасці 2-23 02 71 “Бібліятэказнаўства і бібліяграфія”, зацверджаным пастановай Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь ад 28.09.2020 № 259.

Дысцыпліна разлічана на 12 вучэбных гадзін, якія ўключаюць 8 вучэбных гадзін аўдыторных заняткаў (2 вучэбныя гадзіны лекцыя, 6 вучэбных гадзін практычных заняткаў); 4 вучэбныя гадзіны самастойнай работы.

Дысцыпліна “Асновы аховы працы” адносіцца да кампанента тыпавога вучэбнага плана “Гуманітарныя і сацыяльна-эканамічныя дысцыпліны” і вывучаецца ва ўзаемасувязі з дысцыплінай “Асновы ідэалогіі беларускай дзяржавы”.

Праграма знаёміць слухачоў з асноўнымі палажэннямі заканадаўства аб працы і ахове працы. Здароўе работнікаў, бяспечныя ўмовы працы, адсутнасць вытворчага траўматызму і прафесійных захворванняў складаюць адну з галоўных задач дзяржавы ў сацыяльнай сферы. Адным з важных шляхоў далейшага зніжэння вытворчага траўматызму і прафесійных захворванняў з’яўляецца павышэнне якасці і эфектыўнасці вывучэння пытанняў па ахове працы. Навучанне і праверка ведаў па пытаннях аховы працы з’яўляюцца найважнейшым элементам сістэмы мер па папярэджанню аварый, траўматызму на вытворчасці, забеспячэнню канстытуцыйнага права грамадзян на здароўе і бяспечныя ўмовы працы.

Актуальнасць вучэбнай праграмы абумоўлена неабходнасцю атрымання ведаў і навыкаў работнікамі бібліятэк у галіне аховы працы.

Мэта: вывучэнне слухачамі пытанняў па ахове працы, фарміраванне ў спецыялістаў неабходных ведаў па арганізацыі аховы працы ў арганізацыях сферы культуры.

Задачы:

азнаёміць з асноўнымі відамі дзейнасці прававога, арганізацыйнага, тэхнічнага і санітарна-гігіенічнага характару, накіраванымі на забеспячэнне бяспечных умоў працы;

удасканаліць веды па асновах пажарнай бяспекі і электрабяспекі пры рабоце з вылічальнай тэхнікай;

аднавіць уменні па аказанню першай дапамогі пацярпелым у выніку няшчасных выпадкаў.

Метады навучання: тлумачальна-ілюстрацыйныя, інфармацыйна-рэцэптыўныя (апавяданне, тлумачэнне, дэманстрацыя відэаматэрыялаў і г.д.), праблемнага выкладання матэрыялу, рэпрадуктыўнага і прадуктыўнага тыпу, часткова-пошукавыя, творчыя.

Перадача і засваенне ведаў, уменняў, навыкаў, прадугледжаных вучэбнай праграмай, ажыццяўляецца з выкарыстаннем наступных метадаў навучання: аналіз канкрэтных сітуацый, навучальныя дыскусіі, пастаноўка праблемных пытанняў, рашэнне праблемных задач.

Адукацыйны працэс па дысцыпліне ў якасці сродкаў навучання прадугледжае выкарыстанне прэзентацый, відэа- і аўдыязапісаў, відэаролікаў.

Сродкі навучання: заканадаўчыя акты, нарматыўныя крыніцы, падручнікі і вучэбныя дапаможнікі, дыдактычныя дапаможнікі, тэхнічнае абсталяванне.

Формы вучэбных заняткаў: лекцыі, практычныя заняткі.

Форма атрымання адукацыі: завочная.

Асноўныя патрабаванні да вынікаў вучэбнай дзейнасці слухачоў.

У выніку асваення дысцыпліны ў слухачоў павінны быць сфарміраваны сацыяльна-асобасныя, акадэмічныя і прафесійныя кампетэнцыі.

Патрабаванні да фарміравання сацыяльна-асобасных кампетэнцый.

Слухачы павінны:

ведаць асновы дзяржаўнай палітыкі ў сферы аховы працы;

ведаць асноўныя патрабаванні па ахове працы;

умець аказваць першую дапамогу пацярпелым у выніку няшчасных выпадкаў;

Патрабаванні да фарміравання акадэмічных кампетэнцый:

ведаць патрабаванні бяспекі на працоўным месцы, умець арганізаваць працу па ахове працы ў структурных падраздзяленнях;

ведаць асновы пажарнай бяспекі і электрбяспекі пры працы з вылічальнай тэхнікай.

Патрабаванні да фарміравання прафесійных кампетэнцый.

Слухачы павінны:

умець адаптавацца ў сучасным асяроддзі;

валодаць практычнымі навыкамі выкарыстання нарматыўных прававых актаў па ахове працы;

валодаць навыкамі аказання першай дапамогі пацярпеламу ў выніку няшчаснага выпадка.

У змест вучэбнай праграмы ўключаны матэрыялы для аўдыторнай работы і заданні для самастойнай работы.

Кантроль самастойнай работы слухачоў ажыццяўляецца падчас вучэбных заняткаў і бягучай атэстацыі. Пытанні і заданні для самастойнай работы ўключаны ў матэрыялы для бягучай атэстацыі.

ЗМЕСТ ПРАГРАМЫ

Раздзел 1 Асноўныя акты заканадаўства ў галіне аховы працы

Тэма 1.1 Асноўныя палажэнні працоўнага права (2 гадзіны, лекцыя)

Прадмет працоўнага права – працоўныя праваадносінны як узаемаадносінны працадаўцы і яго супрацоўніка пры рэалізацыі апошнім здольнасці да працы. Падраздзяленне адносін у залежнасці ад формы арганізацыі.

Асновы працоўнага права ў Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь. Асновы працоўнага права ў Працоўным кодэксе Рэспублікі Беларусь. Асновы працоўнага права ў Законе Рэспублікі Беларусь “Аб ахове працы”.

Тэма 1.2 Тэарэтычныя асновы аховы працы (2 гадзіны, практычны занятак)

Інструкцыя аб парадку навучання, стажыроўкі, інструктажу і праверкі ведаў па пытаннях аховы працы. Загад аб стварэнні камісіі для праверкі ведаў па пытаннях аховы працы. Пералік прафесій рабочых з улікам прыкладнага пераліку работ з павышанай небяспекай і пералік пасад кіраўнікоў і спецыялістаў, якія павінны праходзіць праверку ведаў па пытаннях аховы працы.

Распрацоўка, узгадненне і зацвярджэнне інструкцый па ахове працы. Інструкцыя аб парадку распрацоўкі і прыняцця лакальных нарматыўных прававых актаў, якія змяшчаюць патрабаванні па ахове працы для прафесій і асобных відаў работ (паслуг). Змест інструкцыі па ахове працы. Журнал уліку выдачы інструкцый па ахове працы работнікам падраздзяленняў, службам прадпрыемства. Рэгістрацыя і выдача інструкцый. Знаходжанне інструкцый на працоўных месцах.

Тэма 1.3 Арганізацыя работы па ахове працы (2 гадзіны, самастойная работа)

Арганізацыя службы аховы працы ў арганізацыях культуры. Тыпавое палажэнне аб службе аховы працы арганізацыі. Загад аб прызначэнні адказнага за ахову працы і арганізацыю работы і кантроль па ахове працы. Пералік дакументаў, якія ўваходзяць у сферу дзейнасці службы аховы працы арганізацыі.

Пашпартызацыя санітарна-тэхнічнага стану ўмоў і аховы працы. Інструкцыя па правядзенню пашпартызацыі санітарна-тэхнічнага стану ўмоў і аховы працы. Распрацоўка пашпарта санітарна-тэхнічнага стану ўмоў і аховы працы арганізацыі і яе структурных падраздзяленняў. Даныя, якія ўносяцца ў пашпарт санітарна-тэхнічнага стану ўмоў і аховы працы. Правядзенне пашпартызацыі. Тыпавая інструкцыя аб правядзенні кантролю за выкананнем заканадаўства аб ахове працы ў арганізацыі. Інструкцыя аб парадку ажыццяўлення грамадскага кантролю за выкананнем заканадаўства

аб ахове працы ўпаўнаважанымі асобамі па ахове працы работнікаў арганізацыі. Парадак ажыццяўлення прафсаюзамі грамадскага кантролю за выкананнем заканадаўства Рэспублікі Беларусь аб працы.

Тэма 1.4 Электрабяспека (2 гадзіны, практычны занятак)

Патрабаванні тэхнічных кодэксаў практыкі (ТКП), якія ўстанаўліваюць правілы і нормы рацыянальнай эксплуатацыі электраўстаноўак і ўтрымання іх у добрым стане з мэтай забеспячэння надзейнасці і бяспекі работы. ТКП 181–2009 (02230) ПТЭ электраўстаноўак спажываўцаў, ТКП 427–2012 (02230) ПТБ пры эксплуатацыі электраўстаноўак, ТКП 290–2010 (20230) Правілы ўжывання і выпрабавання сродкаў абароны, што выкарыстоўваюцца ў электраўстаноўках, пералік сродкаў індывідуальнай абароны забяспячэння бяспекі працы. Устанаўленне парадку забеспячэння электрабяспекі: прызначэнне адказнай асобы за электрагаспадарку; навучанне і праверка ведаў неэлектратэхнічнага персаналу па электрабяспецы (пры правядзенні ўступнага інструктажу).

Раздзел 2 Практычныя пытанні аховы працы

Тэма 2.1 Асновы пажарнай бяспекі і сродкі пажаратушэння (2 гадзіны, самастойная работа)

Азнямленне з Правіламі пажарнай бяспекі Рэспублікі Беларусь, зацверджанымі пастановай Міністэрства па надзвычайных сітуацыях Рэспублікі Беларусь.

Сродкі пажаратушэння.

Кантроль пажарнай бяспекі.

Тэма 2.2 Меры бяспекі на працоўным месцы. Парадак расследавання, афармлення і ўліку няшчасных выпадкаў. Аказанне дапамогі пацярпелым (2 гадзіны, практычны занятак)

Нормы выдачы і забеспячэння сродкамі індывідуальнай абароны. Інструкцыя аб парадку забеспячэння работнікаў сродкамі індывідуальнай абароны. Тыпавыя галіновыя нормы бясплатнай выдачы сродкаў індывідуальнай абароны работнікам культуры, тэлебачання і радыёвяшчання. Тыпавыя галіновыя нормы бясплатнай выдачы сродкаў індывідуальнай абароны работнікам агульных прафесій і пасадаў для ўсіх галін эканомікі.

Правілы расследавання і ўліку няшчасных выпадкаў на вытворчасці і прафесійных захворванняў. Пералік форм дакументаў, неабходных для расследавання і ўліку няшчасных выпадкаў на вытворчасці і прафесійных захворванняў. Расследаванне няшчаснага выпадку на вытворчасці. Тэрміны правядзення расследавання. Абавязкі наймальніка па заканчэнню расследавання. Дакументацыя па расследаванні і ўліку няшчасных выпадкаў.

МАТЭРЫЯЛЫ ДЛЯ САМАСТОЙНАЙ РАБОТЫ

Тэма 1.3 Арганізацыя работы па ахове працы

Ключавыя паняцці: парадак планавання і распрацоўкі мерапрыемстваў па ахове працы, план мерапрыемстваў па ахове працы.

Заданне (2 гадзіны)

Разгледзець з выкарыстаннем рэкамендаванай літаратуры наступныя пытанні:

1. Інструкцыя аб парадку планавання і распрацоўкі мерапрыемстваў па ахове працы.

2. Афармленне плана мерапрыемстваў па ахове працы.

Літаратура для самастойнага вывучэння: [5, с. 3–8; 12].

Патрабаванні да праверкі вынікаў самастойнай работы. Праверка вынікаў самастойнай работы ажыццяўляецца пры правядзенні бягучай атэстацыі (пытанні № 2, 5, 15, 17).

Тэма 2.1 Асновы пажарнай бяспекі і сродкі пажаратушэння

Ключавыя паняцці: пажарная бяспека, сродкі пажаратушэння.

Заданне (2 гадзіны)

Разгледзець з выкарыстаннем рэкамендаванай літаратуры наступныя пытанні:

1. Сродкі пажаратушэння.

2. Віды перыядычнага кантролю пажарнай бяспекі.

Літаратура для самастойнага вывучэння: [8, с. 1–2; 10, с. 2–15].

Патрабаванні да праверкі вынікаў самастойнай работы. Праверка вынікаў самастойнай работы ажыццяўляецца пры правядзенні бягучай атэстацыі (пытанні № 3, 26, 27, 32, 35).

Форма бягучай атэстацыі – кантрольная работа.

МАТЭРЫЯЛЫ ДЛЯ БЯГУЧАЙ АТЭСТАЦЫІ СЛУХАЧОЎ

Заданні для выканання кантрольнай работы па дысцыпліне “Асновы аховы працы”

1. Пералічыць асноўныя заканадаўчыя акты Рэспублікі Беларусь па ахове працы.
2. Апісаць парадак распрацоўкі, узгаднення і зацвярджэння інструкцый па ахове працы.
3. Класіфікаваць першасныя сродкі пажаратушэння ў адпаведнасці з тактыка-тэхнічнымі характарыстыкамі.
4. Асоба, адказная за стан электрагаспадаркі, пералічыць асноўныя абавязкі, кваліфікацыя, група па электрабяспецы.
5. Пералічыць і абгрунтаваць асноўныя абавязкі работнікаў па ахове працы.
6. Пералічыць і класіфікаваць няшчасныя выпадкі, якія падлягаюць спецыяльнаму расследаванню.
7. Апісаць парадак спецыяльнага расследавання няшчасных выпадкаў.
8. Распрацаваць варыянты дакументаў, якія складаюцца па выніках спецыяльнага расследавання няшчаснага выпадку на вытворчасці.
9. Пералічыць абавязкі наймальніка пры правядзенні спецыяльнага расследавання няшчаснага выпадку.
10. Вызначыць ролю дзяржавы ў рэалізацыі права работнікаў на ахову працы.
11. Пералічыць парадак расследавання няшчасных выпадкаў на вытворчасці.
12. Распрацаваць варыянт дакумента, які складаецца па выніках расследавання няшчаснага выпадку. Парадак яго зацвярджэння.
13. Пералічыць і абгрунтаваць абавязкі наймальнікаў па забеспячэнню аховы працы.
14. Пералічыць падставы для пазачарговай праверкі ведаў па пытаннях аховы працы кіраўнікоў і спецыялістаў.
15. Апісаць парадак арганізацыі работы па ахове працы на прадпрыемстве, ва ўстанове, арганізацыі. Сістэма кіравання аховай працы.
16. Абгрунтаваць гарантыі права работнікаў на ахову працы.
17. Пералічыць асноўныя абавязкі, правы і адказнасць службовых асоб за выкананне патрабаванняў па ахове працы.
18. Апісаць парадак праверкі і перагляду інструкцый па ахове працы.

19. Пералічыць персанал, якому прысвойваюцца групы па электрабяспецы. Групы па электрабяспецы. Парадак праверкі ведаў і прысваення групы.
20. Апісаць парадак планавання работы і мерапрыемстваў па ахове працы.
21. Апісаць арганізацыю агнявых работ. Агульныя патрабаванні да арганізацыі і правядзення агнявых работ.
22. Перадаць правілы аказання першай дапамогі пры паражэнні электрычным токам.
23. Апісаць парадак кантролю за выкананнем заканадаўства аб ахове працы.
24. Апісаць парадак арганізацыі навучання і праверкі ведаў па ахове працы кіраўнікоў і спецыялістаў.
25. Пералічыць віды інструкцый па ахове працы. Пералічыць парадак іх распрацоўкі, узгаднення і зацвярджэння.
26. Пералічыць дзеянні работнікаў пры выяўленні пажару. Парадак паведамлення аб пажары. Арганізацыя эвакуацыі людзей і матэрыяльных каштоўнасцей.
27. Апісаць парадак дзеянняў работніка пры тушэнні пажару.
28. Апісаць парадак расследавання няшчаснага выпадку (аварыі) з цяжкімі наступствамі.
29. Медыцынскія агляды. Пералічыць нарматыўныя акты па іх арганізацыі і правядзенню. Пералічыць парадак інструктажу па ахове працы.
30. Апісаць парадак арганізацыі службы аховы працы ў арганізацыі.
31. Апісаць парадак адказнасці кіраўнікоў за парушэнні заканадаўства аб ахове працы.
32. Апісаць парадак арганізацыі пажарна-тэхнічнай камісіі.
33. Пералічыць сродкі індывідуальнай і калектыўнай абароны работнікаў. Класіфікацыя сродкаў абароны.
34. Апісаць парадак інструктажу па ахове працы, перыядычнасць яго правядзення і змест.
35. Апісаць парадак арганізацыі добраахвотнай пажарнай дружыны.
36. Апісаць парадак арганізацыі і правядзення спецыяльнага расследавання няшчаснага выпадку на вытворчасці.
37. Пералічыць працоўныя праваадносінны як узаемаадносінны працадаўцы і яго супрацоўніка пры рэалізацыі апошнім здольнасці да працы.
38. Вызначыць падраздзяленне адносін у залежнасці ад формы арганізацыі.
39. Апісаць асновы працоўнага права адпаведна Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь.
40. Апісаць асновы працоўнага права адпаведна Працоўнаму кодэксу Рэспублікі Беларусь.
41. Апісаць асновы працоўнага права адпаведна Закону Рэспублікі Беларусь “Аб ахове працы”.

42. Перадаць асноўныя палажэнні і Інструкцыю аб парадку навучання, стажыроўкі, інструктажу і праверкі ведаў па пытаннях аховы працы.

43. Апісаць парадак распрацоўкі і загада аб стварэнні камісіі для праверкі ведаў па пытаннях аховы працы. Пералік прафесій рабочых з улікам прыкладнага пераліку работ з павышанай небяспекай і пералік пасад кіраўнікоў і спецыялістаў, якія павінны праходзіць праверку ведаў па пытаннях аховы працы.

44. Перадаць парадак распрацоўкі, узгаднення і зацвярджэння інструкцый па ахове працы. Інструкцыя аб парадку распрацоўкі і прыняцця лакальных нарматыўных прававых актаў, якія змяшчаюць патрабаванні па ахове працы для прафесій і асобных відаў работ (паслуг). Перадаць змест інструкцыі па ахове працы.

45. Апісаць парадак афармлення і вядзення Журнала ўліку выдачы інструкцый па ахове працы работнікам падраздзяленняў, службам прадпрыемства. Апісаць парадак рэгістрацыі і выдачы інструкцый. Знаходжанне інструкцый на працоўных месцах.

46. Апісаць парадак арганізацыі службы аховы працы ў арганізацыях культуры (Тыпавое палажэнне аб службе аховы працы арганізацыі. Загад аб прызначэнні адказнага за ахову працы і арганізацыю работы і кантроль па ахове працы.).

47. Пералічыць дакументы, якія ўваходзяць у сферу дзейнасці службы аховы працы арганізацыі.

48. Апісаць парадак пашпартызацыі санітарна-тэхнічнага стану ўмоў і аховы працы. Інструкцыя па правядзенню пашпартызацыі санітарна-тэхнічнага стану ўмоў і аховы працы.

49. Апісаць парадак распрацоўкі пашпарта санітарна-тэхнічнага стану ўмоў і аховы працы арганізацыі і яе структурных падраздзяленняў. Даныя, якія ўносяцца ў пашпарт санітарна-тэхнічнага стану ўмоў і аховы працы. Правядзенне пашпартызацыі.

50. Апісаць парадак распрацоўкі тыпавой інструкцыі аб правядзенні кантролю за выкананнем заканадаўства аб ахове працы ў арганізацыі. Інструкцыя аб парадку ажыццяўлення грамадскага кантролю за выкананнем заканадаўства аб ахове працы ўпаўнаважанымі асобамі па ахове працы работнікаў арганізацыі. Парадак ажыццяўлення прафсаюзамі грамадскага кантролю за выкананнем заканадаўства Рэспублікі Беларусь аб працы.

51. Апісаць патрабаванні тэхнічных кодэксаў практыкі (ТКП), якія ўстанаўліваюць правілы і нормы рацыянальнай эксплуатацыі электраўстановак і ўтрымання іх у добрым стане з мэтай забеспячэння надзейнасці і бяспекі працы ТКП 181–2009 (02230) ПТЭ электраўстановак спажыўцоў.

52. Апісаць патрабаванні тэхнічных кодэксаў практыкі (ТКП), якія ўстанаўліваюць правілы і нормы рацыянальнай эксплуатацыі электраўстановак і ўтрымання іх у добрым стане з мэтай забеспячэння

надзейнасці і бяспекі працы ТКП 427–2012 (02230) ПТБ пры эксплуатацыі электраўстановак.

53. Апісаць патрабаванні тэхнічных кодэксаў практыкі (ТКП), якія ўстанаўліваюць правілы і нормы рацыянальнай эксплуатацыі электраўстановак і ўтрымання іх у добрым стане з мэтай забеспячэння надзейнасці і бяспекі працы ТКП 290–2010 (20230) Правілы ўжывання і выпрабавання сродкаў абароны, што выкарыстоўваюцца ў электраўстаноўках, пералік сродкаў індывідуальнай абароны забяспячэння бяспекі працы.

54. Апісаць паслядоўнасць устанаўлення парадку забеспячэння электрабяспекі: прызначэнне адказнай асобы за электрагаспадарку; навучанне і праверка ведаў неэлектратэхнічнага персаналу па электрабяспецы (пры правядзенні ўступнага інструктажу).

55. Апісаць асноўныя правілы пажарнай бяспекі Рэспублікі Беларусь, зацверджаныя пастановай Міністэрства па надзвычайных сітуацыях Рэспублікі Беларусь.

56. Пералічыць асноўныя сродкі пажаратушэння, іх тактыка-тэхнічныя характарыстыкі.

57. Апісаць парадак кантролю пажарнай бяспекі ва ўстановах сацыяльна-культурнай сферы.

58. Пералічыць асноўныя нормы выдачы і забеспячэння сродкамі індывідуальнай абароны ва ўстановах сацыяльна-культурнай сферы.

59. Пералічыць асноўныя палажэнні Інструкцыі аб парадку забеспячэння работнікаў сродкамі індывідуальнай абароны.

60. Пералічыць і абгрунтаваць тыпавыя галіновыя нормы бясплатнай выдачы сродкаў індывідуальнай абароны работнікам культуры, тэлебачання і радыёвяшчання.

61. Пералічыць і абгрунтаваць тыпавыя галіновыя нормы бясплатнай выдачы сродкаў індывідуальнай абароны работнікам агульных прафесій і пасадак для ўсіх галін эканомікі.

62. Пералічыць правілы расследавання і ўліку няшчасных выпадкаў на вытворчасці і прафесійных захворванняў. Пералік форм дакументаў, неабходных для расследавання і ўліку няшчасных выпадкаў на вытворчасці і прафесійных захворванняў.

СПІС РЭКАМЕНДУЕМАЙ ЛІТАРАТУРЫ

Асноўная

1. Лазаренков, А. М., Фасевич, Ю. Н. Курс лекций по дисциплине «Охрана труда» : электронное учебное пособие / А. М. Лазаренков, Ю. Н. Фасевич ; Белорусский национальный технический университет, каф. «Охрана труда». – Минск : БНТУ, 2019. – С. 100–107, 137–166. – Режим доступа: https://rep.bntu.by/bitstream/handle/data/53479/Kurs_lekcij_po_discipline_Ohrana_truda.pdf?sequence=1&isAllowed=y. – Дата доступа: 03.06.2022.

Дадатковая

2. Об утверждении Правил по охране труда: постановление М-ва труда и социальной защиты Респ. Беларусь от 1 июля 2021 г. № 53 // Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь. – 2021. – 8/37152. – 66 с.

3. Об утверждении Правил расследования и учета несчастных случаев на производстве и профессиональных заболеваний: постановление Совета Министров Респ. Беларусь, 18 января 2007 г. № 60: в ред. постановления Совета Министров Респ. Беларусь от 28 января 2020 г. № 50 <С22000050> – внесены изменения и дополнения, вступившие в силу 28 января 2020 г. // Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь. – 2020. – 5/47762. – 22 с.

4. Общие требования пожарной безопасности к содержанию и эксплуатации капитальных строений (зданий, сооружений), изолированных помещений и иных объектов, принадлежащих субъектам хозяйствования, утв. Декретом Президента Республики Беларусь от 23 ноября 2017 г. № 7. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://www.brsu.by/sites/default/files/crimlow/dekret_no7.pdf. – Дата доступа: 03.06.2022.

5. Инструкция о порядке подготовки работников по вопросам пожарной безопасности и проверки их знаний в данной сфере, утв. постановлением Министерства по чрезвычайным ситуациям Республики Беларусь 22 мая 2018 г. № 36 (с изменениями, внесенными постановлением Министерства по чрезвычайным ситуациям Республики Беларусь от 4 мая 2020 г. № 22) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://postavy.vitebsk-region.gov.by/uploads/files/Podgotovka-po-PB.pdf>. – Дата доступа: 03.06.2022.

6. Программы пожарно-технического минимума, утв. постановлением Министерства по чрезвычайным ситуациям Республики Беларусь от 2 мая 2018 г. № 30 (с изменениями, внесенными постановлением Министерства по чрезвычайным ситуациям Республики Беларусь от 4 мая 2020 г. № 23) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.pukhovichi.gov.by/images/data/2-05-N30.pdf>. – Дата доступа: 03.06.2022.

7. Инструкция о порядке оформления наряда-допуска на проведение огневых работ на временных местах, утв. постановлением Министерства по чрезвычайным ситуациям Республики Беларусь от 2 мая 2018 г. № 29.

[Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://mchs.gov.by/upload/iblock/dec/pmchs-ot-02.05.2018-_-29_naryad_dopusk.pdf. – Дата доступа: 03.06.2022.

8. Требования к содержанию общеобъектовой инструкции по пожарной безопасности, утв. постановлением Министерства по чрезвычайным ситуациям Республики Беларусь от 28 апреля 2018 г. № 28 (с изменениями, внесенными постановлением Министерства по чрезвычайным ситуациям Республики Беларусь от 10 июня 2019 г. № 41) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://pravo.by/document/?guid=3961&p0=W21833113>. – Дата доступа: 03.06.2022.

9. Форма плана эвакуации людей при пожаре, утв. постановлением Министерства по чрезвычайным ситуациям Республики Беларусь от 20 апреля 2018 г. № 21 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://mchs.gov.by/upload/iblock/b69/pmchs-ot-20.04.2018-_-21_forma-plana-evakuatsii.pdf. – Дата доступа: 03.06.2022.

10. Нормы оснащения объектов первичными средствами пожаротушения, утв. постановлением Министерства по чрезвычайным ситуациям Республики Беларусь от 18 мая 2018 г. № 35 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://safework.by/wp-content/uploads/2018/06/Об-установлении-норм-оснащения-объектов-первичными-средствами-пожаротушения.pdf>. – Дата доступа: 03.06.2022.

11. Инструкция о требованиях к размещению и эксплуатации теплогенерирующих аппаратов и отопительных приборов промышленного (заводского) изготовления, утв. постановлением Министерства по чрезвычайным ситуациям Республики Беларусь от 24 мая 2018 г. № 37 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://mchs.gov.by/upload/iblock/943/pmchs-_-37.pdf. – Дата доступа: 03.06.2022.

Нарматыўныя прававыя акты

12. Об охране труда [Электронный ресурс] : Закон Республики Беларусь от 23 июня 2008 г., № 356-З: в ред. Закона Респ. Беларусь от 18.12.2019 // ЭТАЛОН. Законодательство Республики Беларусь / Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. – Минск, 2020.

13. Конституция Республики Беларусь от 15 марта 1994 г. [Электронный ресурс]: с изм. и доп., принятыми на респ. референдумах 24 нояб. 1996 г. и 17 окт. 2004 г. // ЭТАЛОН. Законодательство Республики Беларусь / Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. – Минск, 2020.

14. Кодекс Республики Беларусь об образовании [Электронный ресурс]: 13 янв. 2011 г., № 243-З: принят Палатой представителей 2 дек. 2010 г.: одобр. Советом Респ. 22 дек. 2010 г.: в ред. Закона Респ. Беларусь от 18.07.2016 г. // ЭТАЛОН. Законодательство Республики Беларусь / Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. – Минск, 2020.

15. Кодэкс Рэспублікі Беларусь аб культуры: уступ. у сілу з 3 лют.

2017 г. / адк. за вып. Н. В. Судзілоўская. – Минск: Нац. цэнтр прававой інфарм. Рэсп. Беларусь, 2017. – 271 с.

16. Гражданский процессуальный кодекс Республики Беларусь [Электронный ресурс]: 11 января 1999 г., № 238-З: принят Палатой представителей 10 декабря 1998 г.: одобр. Советом Респ. 18 декабря 1998 г.: в ред. Закона Респ. Беларусь от 08.11.2018 г. // ЭТАЛОН. Законодательство Республики Беларусь / Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. – Минск, 2020.

17. Трудовой кодекс Республики Беларусь [Электронный ресурс]: 26 июля 1999 г., № 296-З: принят Палатой представителей 8 июня 1999 г.: одобр. Советом Респ. 30 июня 1999 г.: в ред. Закона Респ. Беларусь от 15.07.2015 г. // ЭТАЛОН. Законодательство Республики Беларусь / Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. – Минск, 2020.

18. ЕКСД [Электронный ресурс]: Единый квалификационный справочник должностей служащих: [в 30 вып.] / М-во труда и соц. защиты Респ. Беларусь. – Минск: Амалфея, 2014. – Вып. 30: Должности служащих, занятых в культуре и искусстве. – 1 электрон. опт. диск (CD-ROM).

19. ТКП 181–2009 (02230) Правила технической эксплуатации электроустановок потребителей [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://enr.by/tkr-181/PDF-A/TKP%20181-2009.%20Правила%20технической%20эксплуатации%20электроустановок%20потребителей.%20Редакция%20от%2020%20мая%202009%20г.-А.pdf>. – Дата доступа: 03.06.2022.

20. ТКП 427–2012 (02230) Правила техники безопасности при эксплуатации электроустановок [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://minenergo.gov.by/dfiles/000643_976703__427.pdf. – Дата доступа: 03.06.2022.

21. ТКП 290–2010 (02230) Правила применения и испытания средств защиты, используемых в электроустановках, перечень средств индивидуальной защиты обеспечения безопасности труда [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://minenergo.gov.by/dfiles/000608_345244_pravila_primenenija_i_ispytaniya_sredstv_zaschity_ispolzuemyx_v_elektroustanovkax.pdf. – Дата доступа: 03.06.2022.

5.2 Асноўная літаратура

1. Лазаренков, А. М., Фасевич, Ю. Н. Курс лекций по дисциплине «Охрана труда» : электронное учебное пособие / А. М. Лазаренков, Ю. Н. Фасевич ; Белорусский национальный технический университет, каф. «Охрана труда». – Минск : БНТУ, 2019. – С. 100–107, 137–166. – Режим доступа: https://rep.bntu.by/bitstream/handle/data/53479/Kurs_lekcij_po_discipline_Ohrana_truda.pdf?sequence=1&isAllowed=y. – Дата доступа: 03.06.2022.

5.3 Дадатковая літаратура

2. Об утверждении Правил по охране труда: постановление М-ва труда и социальной защиты Респ. Беларусь от 1 июля 2021 г. № 53 // Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь. – 2021. – 8/37152. – 66 с.

3. Об утверждении Правил расследования и учета несчастных случаев на производстве и профессиональных заболеваний: постановление Совета Министров Респ. Беларусь, 18 января 2007 г. № 60: в ред. постановления Совета Министров Респ. Беларусь от 28 января 2020 г. № 50 <С22000050> – внесены изменения и дополнения, вступившие в силу 28 января 2020 г. // Национальный правовой Интернет-портал Республики Беларусь. – 2020. – 5/47762. – 22 с.

4. Общие требования пожарной безопасности к содержанию и эксплуатации капитальных строений (зданий, сооружений), изолированных помещений и иных объектов, принадлежащих субъектам хозяйствования, утв. Декретом Президента Республики Беларусь от 23 ноября 2017 г. № 7. [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://www.brsu.by/sites/default/files/crimlow/dekret_no7.pdf. – Дата доступа: 03.06.2022.

5. Инструкция о порядке подготовки работников по вопросам пожарной безопасности и проверки их знаний в данной сфере, утв. постановлением Министерства по чрезвычайным ситуациям Республики Беларусь 22 мая 2018 г. № 36 (с изменениями, внесенными постановлением Министерства по чрезвычайным ситуациям Республики Беларусь от 4 мая 2020 г. № 22) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://postavy.vitebsk-region.gov.by/uploads/files/Podgotovka-po-PB.pdf>. – Дата доступа: 03.06.2022.

6. Программы пожарно-технического минимума, утв. постановлением Министерства по чрезвычайным ситуациям Республики Беларусь от 2 мая 2018 г. № 30 (с изменениями, внесенными постановлением Министерства по чрезвычайным ситуациям Республики Беларусь от 4 мая 2020 г. № 23) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.pukhovichi.gov.by/images/data/2-05-N30.pdf>. – Дата доступа: 03.06.2022.

7. Инструкция о порядке оформления наряда-допуска на проведение огневых работ на временных местах, утв. постановлением Министерства по чрезвычайным ситуациям Республики Беларусь от 2 мая 2018 г. № 29.

[Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://mchs.gov.by/upload/iblock/dec/pmchs-ot-02.05.2018-_-29_naryad_dopusk.pdf. – Дата доступа: 03.06.2022.

8. Требования к содержанию общеобъектовой инструкции по пожарной безопасности, утв. постановлением Министерства по чрезвычайным ситуациям Республики Беларусь от 28 апреля 2018 г. № 28 (с изменениями, внесенными постановлением Министерства по чрезвычайным ситуациям Республики Беларусь от 10 июня 2019 г. № 41) [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://pravo.by/document/?guid=3961&p0=W21833113>. – Дата доступа: 03.06.2022.

9. Форма плана эвакуации людей при пожаре, утв. постановлением Министерства по чрезвычайным ситуациям Республики Беларусь от 20 апреля 2018 г. № 21 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://mchs.gov.by/upload/iblock/b69/pmchs-ot-20.04.2018-_-21_forma-plana-evakuatsii.pdf. – Дата доступа: 03.06.2022.

10. Нормы оснащения объектов первичными средствами пожаротушения, утв. постановлением Министерства по чрезвычайным ситуациям Республики Беларусь от 18 мая 2018 г. № 35 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://safework.by/wp-content/uploads/2018/06/Об-установлении-норм-оснащения-объектов-первичными-средствами-пожаротушения.pdf>. – Дата доступа: 03.06.2022.

11. Инструкция о требованиях к размещению и эксплуатации теплогенерирующих аппаратов и отопительных приборов промышленного (заводского) изготовления, утв. постановлением Министерства по чрезвычайным ситуациям Республики Беларусь от 24 мая 2018 г. № 37 [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://mchs.gov.by/upload/iblock/943/pmchs-_-37.pdf. – Дата доступа: 03.06.2022.

Нарматыўныя прававыя акты

12. Об охране труда [Электронный ресурс] : Закон Республики Беларусь от 23 июня 2008 г., № 356-З: в ред. Закона Респ. Беларусь от 18.12.2019 // ЭТАЛОН. Законодательство Республики Беларусь / Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. – Минск, 2020.

13. Конституция Республики Беларусь от 15 марта 1994 г. [Электронный ресурс]: с изм. и доп., принятыми на респ. референдумах 24 нояб. 1996 г. и 17 окт. 2004 г. // ЭТАЛОН. Законодательство Республики Беларусь / Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. – Минск, 2020.

14. Кодекс Республики Беларусь об образовании [Электронный ресурс]: 13 янв. 2011 г., № 243-З: принят Палатой представителей 2 дек. 2010 г.: одобр. Советом Респ. 22 дек. 2010 г.: в ред. Закона Респ. Беларусь от 18.07.2016 г. // ЭТАЛОН. Законодательство Республики Беларусь / Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. – Минск, 2020.

15. Кодэкс Рэспублікі Беларусь аб культуры: уступ. у сілу з 3 лют.

2017 г. / адк. за вып. Н. В. Судзілоўская. – Минск: Нац. цэнтр прававой інфарм. Рэсп. Беларусь, 2017. – 271 с.

16. Гражданский процессуальный кодекс Республики Беларусь [Электронный ресурс]: 11 января 1999 г., № 238-З: принят Палатой представителей 10 декабря 1998 г.: одобр. Советом Респ. 18 декабря 1998 г.: в ред. Закона Респ. Беларусь от 08.11.2018 г. // ЭТАЛОН. Законодательство Республики Беларусь / Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. – Минск, 2020.

17. Трудовой кодекс Республики Беларусь [Электронный ресурс]: 26 июля 1999 г., № 296-З: принят Палатой представителей 8 июня 1999 г.: одобр. Советом Респ. 30 июня 1999 г.: в ред. Закона Респ. Беларусь от 15.07.2015 г. // ЭТАЛОН. Законодательство Республики Беларусь / Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. – Минск, 2020.

18. ЕКСД [Электронный ресурс]: Единый квалификационный справочник должностей служащих: [в 30 вып.] / М-во труда и соц. защиты Респ. Беларусь. – Минск: Амалфея, 2014. – Вып. 30: Должности служащих, занятых в культуре и искусстве. – 1 электрон. опт. диск (CD-ROM).

19. ТКП 181–2009 (02230) Правила технической эксплуатации электроустановок потребителей [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://enr.by/tkr-181/PDF-A/ТКП%20181-2009.%20Правила%20технической%20эксплуатации%20электроустановок%20потребителей.%20Редакция%20от%2020%20мая%202009%20г.-А.pdf>. – Дата доступа: 03.06.2022.

20. ТКП 427–2012 (02230) Правила техники безопасности при эксплуатации электроустановок [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://minenergo.gov.by/dfiles/000643_976703__427.pdf. – Дата доступа: 03.06.2022.

21. ТКП 290–2010 (02230) Правила применения и испытания средств защиты, используемых в электроустановках, перечень средств индивидуальной защиты обеспечения безопасности труда [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://minenergo.gov.by/dfiles/000608_345244_pravila_primenenija_i_ispytaniya_sredstv_zaschity_ispolzuemyx_v_elektrostanovkax.pdf. – Дата доступа: 03.06.2022.